BONDIA® ARUBA

Diasabra 23 di Maart 2024 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

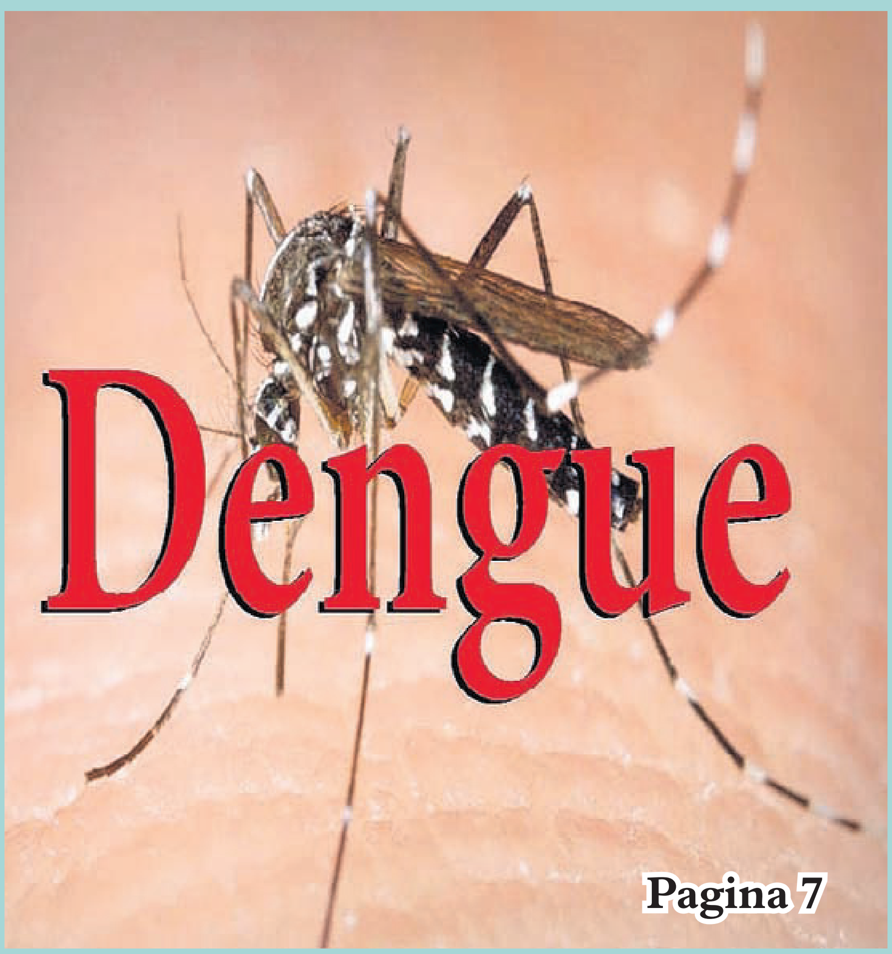
CAft ta critica entrega retrasa di reportahe financiero

Pagina 2

- **Interpol Aruba ta emiti advertencia urgente pa Arubianonan cu ta bishita Colombia** Pagina 2
- **Brazil: Gobierno di Lula da Silva ta sigui lucha contra deforestacion** Pagina 10
- **Dia Mundial di Awa** Pagina 16

DVG ta alerta pa casonan sospechoso di Dengue cu ta subiendo na Aruba

Pagina 7

Miguel Mansur ta pidi reunion urgente pa situacion entre lider di fraccion RAIZ y presidente di parlamento

Pagina 4

Wega di clasificacion Nort Korea-Hapon cancela pa “circunstancia imprevisto”

Pagina 17

CAft ta critica entrega retrasa di reportahe financiero

Mas di 200 miyon florin di surplus pa 2023

Como reaccion riba e reportahe di trimester 2-2023, cu mester tabata entrega, segun ley, dia 13 di november aña pasa, colegio di supervision financiero CAft a tuma nota cu a ricibi tal reportahe te dia 29 di februari 2024.

CAft ta enfatiza importancia di entrega na tempo di e reportahenan y ta remarca cu a pesar di multiple pedido di nan banda pa mantene e terminonan prescribi pa entrega, tambe e reportahe actual (3-2023) a keda entrega cu un retraso fuerte.

CAft: "Pasobra e reportahenan di ehecucion mientras tanto ta ser entrega sistematicamente demasiado laat, tanto CAft como Parlamento di Aruba ta ser limita den e posibilidad pa durante e aña por evalua si e presupuesto ta realistico ainda o al contrario mester adpatacion. Parlamento di e manera aki ta ser stroba den su derecho presupuestario ('budgetrecht)".

Den su comentario CAft ta mustra cu e aumento grandi incidental pa 2023 ('meevallers'), ta birando realidad pa henter e aña mirando e confirmacion cu e cifranan pa ¾ di aña ta duna. Ta anticipa cu pa e aña lo por tin un surplus fiscal di mas di Afl. 200 miyon pa e 'sector colectivo' (Pais aruba plus e entidadnan publico designa), loke ta representa 3 porciento di GDP nominal. CAft ta conseha pa usa e ingreso extra aki pa reduci debe, pagando esaki envez di refinancia. Segun CAft esaki ta limita e presion di interes riba presupuesto y ta traha espacio pa otro gasto necesario. Tambe ta conseha adapta presupuesto 2024 pa e efecto cu e entrada extra tin riba esaki, den e proximo modificacion di presupuesto 2024.

E ingresonan extra ta bin entre otro di impuesto directo (impuesto riba ganashi y salario), y impuesto indirecto (BBO), accijns y impuesto riba importacion) y demas beneficio di entre otro impuesto di turismo. Entrada aumenta a tuma lugar tambe den e otro entidadnan; Aruba Tourism Authority (ATA) por ehemplo lo a yega na mas di Afl. 20 miyon di ganashi na 2023.

Tambe CAft ta constata den su conseho pa cambio di presupuesto 2023 cu gobierno no tabata cumpliendo cu e normanan pa gasto di personal, pero por a ripara den e reportahe pa di tres trimester cu e gastonan di personal tabata kedando atras en comparacion cu loke tabata presupuesta. Si e tendencia aki sigui tin e posibilidad cu e gastonan ta keda dentro di e norma pa 2023. Esaki, sin embargo, lo depende di control riba gasto di overtime, pa cual a reserva Afl. 5 miyon extra den e ultimo modificacion di presupuesto 2023.

Realisacion di inversion gubernamental ta kedando atras compara cu presupuesto. Te cu e tercer trimester a realisa solamente Afl. 3 miyon, mientras e compromisonan pendiente ta di Afl. 49 miyon.

Debe publico a baha cu Afl. 131 miyon te cu e tercer trimester, te na Afl. 5.619 miyon, loke tabata representa 82% di GDP anticipa. Segun CAft, cu e adicional ingreso na 2023 y den e añanan cu ta sigui, Aruba lo mester por reduci debe mas ainda, alcanzando e corelacion di debe/GDP di 70 porciento na 2027, manera ta e meta.

Esaki ta importante pa motibo di e interesnan halto cu na 2023 ta yega na 17% di presupuesto y na 2024 lo aumenta mas. CAft ta mira como punto positivo cu mayor parti di prestamo (51%) ta riba mercado local, loke ta duna menos riesgo pa aumento di tasa di interes.

Interpol Aruba ta emiti advertencia urgente pa Arubianonan cu bishita Colombia

A traves di un comunicado di prensa e Oficina Central Nacional di INTERPOL Aruba a informa cu nan a haya nan mes confronta cu casonan alarmante cu trata di residentenan di Aruba cu ta bishita Colombia. Ta trata di casonan serio di secuestro y extorsion den ciudadnan manera Medellín y Bogotá.

E oficina ta indica cu mayoria di biaha e victimanan ta hende homber cu ta reacciona riba anuncionan sexual pa prostitucion of massage erotico cu nan ta ofrece via medionan digital. E victimanan ta haci nan cita sea na cas di e persona cu ta brinda e servicio of den camber di hotel di e victima.

Segun informacion cu e oficina di INTERPOL ta brinda, e victima ta ser droga cu Scopolamina, un substancia sumamente poderoso y peligroso conoci tambe como 'Devil's Breath'. Nan ta aplica e droga aki na un manera astuto: sea suplando esaki den forma di polvo fini den cara di e victima; of poniendo esaki riba cuero di e dama. Asina cu e homber bin den contacto intimo cu e dama e ta wordo droga inconscientemente.

E consecuencianan di Scopolamina ta cu e victimanan ta perde boluntad y conocemento, haciendo nan sumamente facil pa manipula. Unabes inconsciente, e delincuente(nan) ta horta placa, carchi di credito, telefon y tur otro pertenencia di balor for di e victima. Hopi biaha, e delincuentenan ta logra haya acceso na datonan sensitivo como por ehempel datonan bancario, potret y mas. Esaki ta posibel pa motibo cu e victima, bou influencia di e substancia, ta duna tur informacion sin opone su mes.

Pa e motibo aki INTERPOL Aruba ta haci un yamada urgente na residentenan Arubiano pa ta extremamente cauteloso ora di reacciona riba e tipo di anuncionan aki como tambe ora di haci citanan cu desconocidonan den exterior.

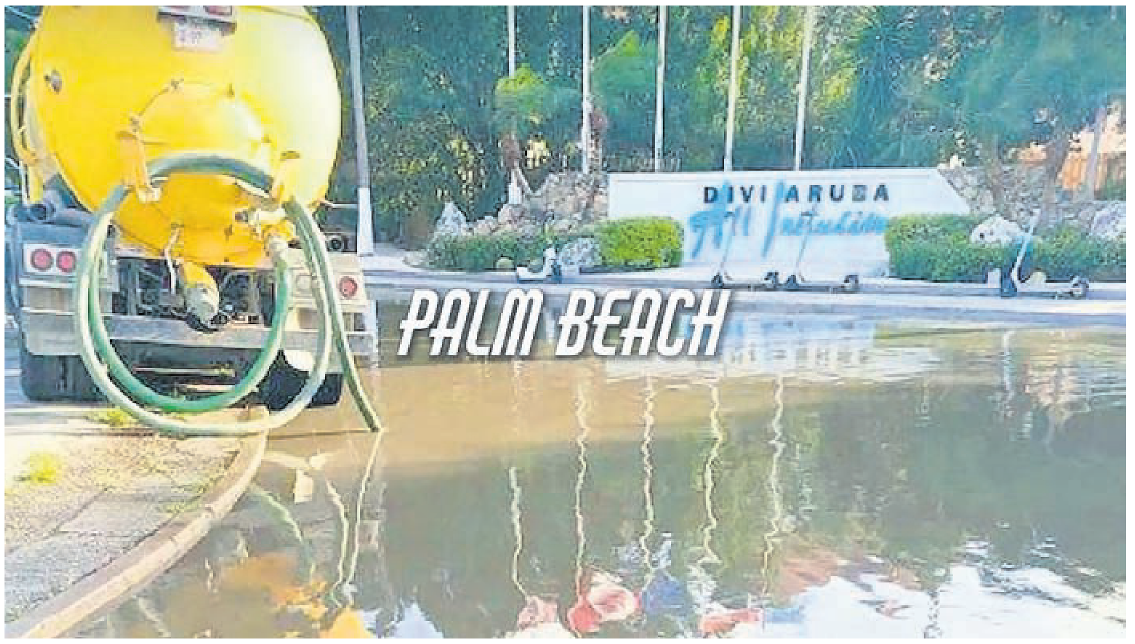
Medionan Colombiano tambe a reporta ariba e fenomeno aki. Manera ya caba publica den nos pagina di noticia regional dia 4 di maart, na principio di luna maart a sucede un tiramento na Medellin cu a laga dos turista stranhero morto. Segun e portal Semana ta indica, aunke e tiramento ta parce di ta un ahuste di cuentanan, e preocupacion na Medellin pa e morto di stranheronan tin e autoridadnan cu alarmanan cendi, igualmente e Mericanonan cu ta yega na ciudad den buskeda di diversion.

Asesinato, hortamento y secuestro di turistanan na Medellin a bira un preocupacion mundial, Asiaticonan, Europeonan y Mericanonan a cay den man di delincuencia urbano cu ta hunga cu amor y sexo pa caba cu e bidanan di nan victimanan.

Instituto di Medicina Legal aña pasa a ricibi e curpanan di 45 stranhero cu a muri di manera violento den e cayanan di e ciudad di "e primavera eterno." E biaheronan a ser ataca cu armanan di candela, obhetonan contundente y cuchiu pa ahusta nan cuentanan pendiente of pa horta nan pertenencianan.

Parlamentario Marisol Lopez-Tromp ta denuncia mal estado di careteranan na Aruba

Mediante un video publica riba su rednan social, e parlamentario di partido MAS, Marisol Lopez-Tromp ta enfatisa cu algun camindanan na Aruba ta den hopi mal estado y cu gobierno mester a percura pa tin un fondo special pa esaki.

"Camindanan cu a drecha algun par di aña pasa ya ta nawerki, pero manera cos ta mustra cu gobierno ta colgando den un hilo, nos ta mira un situacion cu di repenti, gobierno a bira Sinterklaas, no ta un secreto cu gobierno su placa pa caretera ta keda baha esaki den transcurso di añanan unda masha poco cen tabata resta pa inverti den drecha nos camindanan, mientras cu pueblo, a bo, pagado di belasting ta paga tambe pa drecha nos camindanan na Aruba," e parlamentario a señala.

Faltando menos cu un aña pa tempo di eleccion, "pero manera cos ta mustra, gobierno ta colga den un hilo, cu careteranan cu mester drecha nan ta bisa nan, skirbi esaki y duna bo opinion, y nos ta mira tambe cu hasta ministernan ta priminti cu miyones lo bay aworaki pa drecha careteranan rond Aruba, pero e realidad ta cu no tin un maneho structural cu tanto placa fiho pa aña ta bay pa careteranan," el a sigura.

Hopi tempo pasa, ora Lopez-Tromp tabata minister di Infrastructura, manera e mes a sigura, a percura pa lanta un fondo di caretera, "institui un fondo pa caretera ta nifica pone placa specificamente pa drecha nos camindanan rond Aruba, asfalta camindanan cu ta di santo, drecha areanan cu ta peligroso y naturalmente percura pa den tur bario tin un caminda bon pa nos auto nan por core sigur riba dje y pa asina tambe evita accidentenan of percura pa tin un trafico eficiente," e ta señala.

Ademas, Lopez-Tromp a bisa cu tur aña tabatin miyones florin poni pa drecha careteranan den un forma structural y aworaki di repenti, faltando poco pa eleccion, "nos ta wak cu gobierno ta bisa cu tin placa pa drecha careteranan pero esaki ta nifica cu mañan si, mañan no , kisas otro dia, esaki ta nifica cu si no tin placa pe den presupuesto, e no ta bay door, loke mester pasa ta cu gobierno mester percura pa tur aña por sigura cu ciudadanonan su placa, cu ta pagado di belasting, lo bay un gran parti pa e red di infrastructura, pa bo pais, pa bo economia esaki ta importante, e ta importante pasobra e lo percura tambe pa tin trabou pa esnan cu ta traha den area aki cu por gana nan pan di cada dia drechando y yudando nos careteranan aki na Aruba."

Segun Lopez-Tromp su opinion, esaki tambe ta nifica inversion den mesun companianan local, si ta scoge companianan di Aruba mes, pa haci e trabou aki companianan cu por confia riba dje, cu e departamentonan necesario pa por percura pa tin un trabou bon haci "pasobra kico nos ta mira aworaki? Camindanan cu a drecha un of dos aña pasa ya ta na werki, nos ta wak un maneho di gobierno cu ora cu tin bishita importante di exterior, e ora si ta bay wak cua rutanan tin cu drecha prome cu nan yegada, esaki no ta plania, e ta sosode pasobra tin un bishita of algo ta sucede importante riba e ruta ey, pero si gobierno ta percura pa cada aña tin placa suficiente, por ehemplo e placa di nummerplaat cu ta relaciona cu nos autonan, e fondo ey ta dirigi pa drecha camindanan, si bo no kier haci esey como gobierno, percura pa bo tin un fondo special pa nos careteranan," el a bisa.

Bon Dia Aruba ya caba a yega di publica e estado di varios caminda cu ta den hopi mal estado, na unda turistanan ta pasa tur dia, manera esun di Malmok, ademas Lopez-Tromp a sigura cu tambe tin problemanan di riolering specificamente dilanti Divi Phoenix, cu ta camindanan hopi bieu y kibra "claro cu ta un trabou cu ta tuma añanan pero si como gobierno bo a percura pa pone un fondo special, aworaki practicamente di tanto aña pasa pa awor, nos lo tabatin Aruba mucho mas den condicion pa loke ta nos careteranan," el a finalisa.

Den edicion di 26 di januari, redaccion a trece e problematica aki dilanti, por ehemplo, na Tanki Flip, unda un busto di Betico por ser aprecia dilanti dje, un pida di caminda yen di buraconan unda tur dia chauffeurnan mester tin un lucha pa por pasa cu nan auto den parti aki, e ta yena cu awa ora ta yobe y ta bira pio y ademas e buraconan cu tin basta tempo caba ta dorna e luga cu autonan te hasta tin cu bira un auto di off-road pa por atravesa e pida aki.

Mediante un comunicado di prensa, Gobierno di Aruba a informa cu prome minister Evelyn Wever-Croes ken ta encarga cu maneho di Infrastructura, den Parlamento di Aruba a papia tocante e presupuesto di aña 2024 pa Dienst Openbare Werken (DOW).

"Manera ta conoci, DOW ta un compania estatal cu su mesun presupuesto, cu tin e vision pa sigui traha na mehora e servicio na comunidad, na percura pa e mantencion di obranan publico ta "up to date", percura cu e trabounan ta wordo monitoria y pa no warda te ora cu bin keho di ciudadanonan pa haci e trabou. Tambe, internamente DOW ta trahando pa finalisa e re-organisacion, y e digitalisacion di e departamento. Prome Minister a indica cu tin 10.4 miyon florin pa drecha caretera den 2024," e comunicado a indica.

Misha Raymond ta manda di dos carta pa pidi reunion publico:

Miguel Mansur ta pidi reunion urgente pa situacion entre lider di fraccion RAIZ y presidente di parlamento

Mediante un comunicado di prensa parlamentario y lider di fraccion ACCION21, Miguel Mansur, a informa cu el a haci un peticion na presidente di Parlamento di Aruba, Edgard Vrolijk, pa yama un reunion urgente pa tuma luga dialuna 25 di maart.

E peticion aki tin di haber cu e ultimo acontecimentonan cu a sucede entre lider di fraccion RAIZ, Misha Raymond y presidente di Parlamento. Mansur a remarca cu a yama e reunion aki pa e comision CHA (Commissie Huishoudelijke Aangelegenheden) reuni cu urgencia pa establece si e presidente ainda ta conta cu sosten di un mayoria den parlamento.

Peticion pa e reunion urgente aki a bin despues cu diahuebs anochi durante un partijraad extraordinario di partido MEP diahuebs anochi na unda prome minister y su fraccion a vocifera nan compromiso cu procedura, algo cu, segun parlamentario Mansur ta remarca, nan ta viola sistematicamente sin pica.

Mansur ta subraya cu un presidente di parlamento no por sigui eherce su funcion si e no ta conta cu sosten di un mayoria den parlamento. El a señala cu actualmente no tin claridad si Vrolijk ta conta cu sosten di 11 parlamentario mirando e comunicacion entre su persona y e lider di fraccion RAIZ.

Mansur ta haci un peticion pa un reunion urgente di CHA pa dialuna 25 maart. E comision aki ta consisti di presidente (Edgard Vrolijk), lider di fraccion MEP (Hendrik Tevreden), lider di fraccion RAIZ (Misha Raymond), lider di fraccion di AVP (Mike Eman), lider di fraccion di MAS (Marisol Tromp), lider di fraccion di ACCION21 (Miguel Mansur) y miembronan independiente Santos do Nascimento y Croes.
"Sin ningun berguensa nos a mira cantidad di presupuesto pasa sin nunca bay comision y awor
nan kier pretende cu tur concepto di ley mester bay comision y ta unicamente ora e respectivo presidente di un comision concerni duna OK. un reunion por wordo yama. Pa purba disimula,
diabierna ultimo a core saca un invitacion pa diamars (dialuna tabata cera pa dia di himno y bandera) pa discuti den comision cambio na nos kiesverordening pero nan a lubida di invita Electorale Raad den nan apuro pa tapa nan gañamento," Mansur a indica.

E lider di fraccion ACCION21 a resalta su admiracion pa lider di fraccion RAIZ pa para firme pa democracia y pa exigi pa parlamentarionan haci e trabao cu pueblo ta paga nan pa haci. "Denuncia abuso di poder di un presidente pa su metanan partidario tambe ta di aplaudi, si nos kier miho gobernacion parlamento mester cuminsa funciona como debe ser," el a bisa referiendo na e accionnan cu parlamentario Raymond a tuma den e situacion andando cu presidente di parlamento.

E acontecimentonan entre lider di fraccion RAIZ, Raymond y presidente di Parlamento, Vrolijk, ta relaciona na e peticion di Raymond, pa varios luna caba, pa un reunion pa asina trata e ley di matrimonio di mesun sexo. Mirando cu ainda presidente di parlamento no a honra e peticion aki, Raymond a expresa su malcontento pa cu esaki y su opinion den un segundo carta dirigi na e presidente di parlamento.

Raymond, tin varios luna caba ta pidi presidente di parlamento pa yama un reunion pa asina por trata e ley di matrimonio di mesun sexo, cual ainda no a tuma luga. Relaciona cu esaki, diahuebs 21 di maart Raymond a manda un di dos carta pa presidente di parlamento.

Den e carta aki Raymond ta indica cu e presidente di parlamento den su carta di 19 di maart a bisa cu lo trata e ley aki durante e prome siman di februari 2024, pero esaki no a sucede.

"Mester keda cla cu e carta di 19 di maart di bo persona y e carta di 21 di februari di Guedez-Erasmus no ta duna confiansa cu e reunion publico ta premira pa tuma luga den un tempo cortico . Te awe, boso no a cumpli cu boso compromiso den e proceso aki. Bo a spera casi un luna pa duna un reaccion cortico riba e peticion, bo a rechasa e peticion rasonble, y te awe no tin ningun perspectiva oficial pa un tratamento oportuno di e proyecto di iniciativa," Raymond a señala.

El a sigui indica cu e interes di partidonan ta conoci, pero cu parlamentarionan mester pone e interes general na prome luga. El a clarifica cu cada miembro di parlamento por vota na fabor of contra un proyecto sin ningun carga, of abstene di vota, y cu esey no ta e punto di e carta. El a resalta cu e punto ta cu no mester abusa di e presidencia di Parlamento di Aruba pa pospone e tratamento di un proyecto di iniciativa pa sirbi interes di un partido. "Esei ta deshonra pa un presidente. Mi ta spera, pues, cu bo no lo keda den esaki," el a remarca.

Raymond a pidi pa un biaha mas, teniendo cuenta cu e importancia di e funcionamento di Parlamento di Aruba, y cu e cumplimento di e tareanan cu ta cay riba e parlamentarionan como representantenan di pueblo y legislador, pa establece un fecha pa e tratamento di e proyecto di ley pa habrimento di matrimonio, pues legalisacion di matrimonio pa parehanan di mesun sexo, y a pidi pa e reunion publico tuma luga den un tempo cortico.

Por ultimo el a indica cu despues di establece e fecha di tratamento, otro reunionnan di comision desea ainda por tuma luga, pero sin ningun posponemento. El a resalta cu e otro partnernan interesa den e asunto lo colabora cu nan presencia na e momento adecua, manera cu sa sucede mas cu un biaha den caso di otro proyectonan di ley. "Considerando e desaroyo di e proceso te awe, boso compromiso anterior, e accionnan di posponemento y e tempo extra caba brinda, mi ta considera e peticion aki manera un ultimo peticion rasonabel," el a finalisa.

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V. Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Andreina Morillo
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
sulaika.croes@cspnv.com
Sulaika Croes

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Associated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

E Editorial

Gobierno haciendo bon negoshi... 300 miyon envez di 200...

Aña 2023 tabata un aña sumamente exitoso pa gobierno ora ta trata di asunto financiero. Otro asunto no asina tanto, pero esey nos ta lag'e pa despues. Con grandi e exito financiero tabata? Si bo anticipa un aumento di entrada di Afl. 200 miyon y finalmente bo ta haya casi Afl. 300 miyon, y bo surplus ta bay na mas di 4% di GDP, ta sonrisa so nos lo mira. Claro, cerca esun cu a cobra, no necesariamente esun cu mester a paga.

E pregunta naturalmente ta na kico esaki ta debi. Uno ta cu tabatin un crecemento economico fuerte, cu a percura pa mas empleo, pues mas entrada di impuesto riba salario, y mas consumo, localmente pa mas salario disponible pero tambe pa aumento di turismo cu a ocasiona consumo mas fuerte. Pero tabatin algo mas, y esey tabata e aumento di BBO na inicio di aña, y despues den segundo parti di aña, e BBO na frontera, cu a haci cu BBO a percura pa mayor parti di e placa extra cu gobierno a cobra aña pasa na impuesto. En todo caso, e sumanan adicional cu gobierno a logra cobra, por ta suheto na e discusion si tabata hustifica pa aumenta entrada gubernamental asina fuerte: ta palabra cu hulanda cu mester tin por lo menos un porciento di GDP na surplus, ta basa despues den e presupuesto suplementario di 2023 e surplus na 1,6%, pa finalmente termina aña, a base di e cifranan preliminar di Banco Central, pero tambe procedente di gobierno, cu un surplus cu lo surpasa 4% di GDP...

Un pregunta adicional ta: cuanto di esaki tabata un sorpresa pa gobierno mes? Segun e pronostico mas reciente di gobierno, den su proyeccion multi-anual di presupuesto 2024, tabata premira un aumento di alrededor di Afl. 200 miyon caba. Esey tabata ya mas di 3% di GDP, pues hopi mas halto cu loke e acuerdo cu Hulanda tabata propone, esta e minimo di 1% di GDP. Sin embargo, si bo logra tanto mas, y no solamente basa riba crecemento economico sino tambe riba aumento fuerte di e regimen fiscal, lo bin e discusion si e aumento fiscal ey tabata hustifica. Mas ainda pasobra aumento di impuesto indirecto tin un efecto relativamente mas pisa riba hende cu entrada modera, cu ta dedica relativamente mas entrada na asunto basico manera cuminda y transporte. Awor cu e cifranan ta birando conoci, nos mester por spera e debate politico riba esaki, tumando na cuenta cu e aumento di e peso fiscal tabata algo cuestiona anteriormente caba. Pero, banda di esaki ainda tin varios pregunta rogando pa un contesta. Por ehemplo: pakico tabatin retraso asina grandi den entrega di cifra financiero e aña aki? Pakico hasta Banco Central tabata cana atras cu nan reportahe financiero, di cual por cierto e cifranan mester bin di e propio gobierno? CAft ta e unico instancia cu a critica e forma di opera aki di gobierno, mustrando riba obstaculizacion cu esaki ta trece cune pa labor di parlamento y CAft mes. No ta straño anto cu ta CAft mester mustra riba e incumplimento aki cu ta stroba parlamento den nan derecho di determina presupuesto ('budgetrecht') pero cu di banda di parlamento esey tabata parce 'asunto menor'? Di tur manera, aparentemente Banco Central a logra haya e cifranan di henter 2023, mientras CAft apenas a caba di comenta riba kwartaal 3 di 2023, sperando impacientemente riba raportahe 4-2023 cu mester tabata den nan man na mitar di februari...

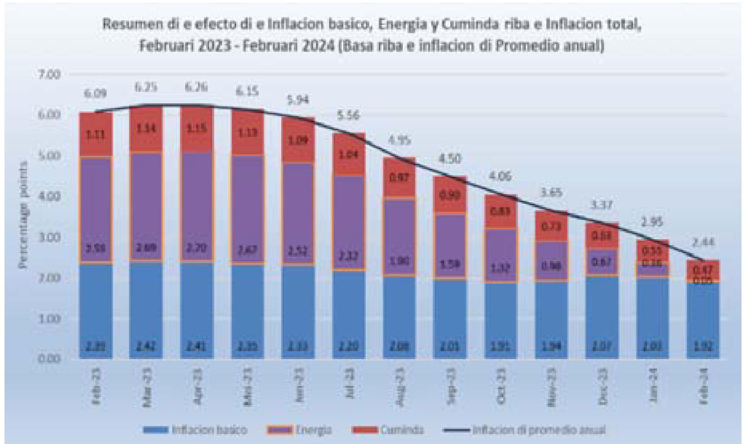
E pregunta na gobierno mester ta: tur e retraso aki ta casualidad, o tabata incompetencia o ineptitud di gobierno y su servicionan, o tabata algo delibera pa stroba vista di parlamento riba loke tabata tumando lugar? Y, importante, riba e pia aki nos ta sigui?

Kico haci cu fondo extra?

Banda di e preguntanan pakico y con nos a yega aki, cu tanto placa disponible pa gobierno, ta importante pensa tambe kico lo mester haci cu esaki. Banda di e porcion cu obligatoriamente ta dedica na reduci debe, nos tin e parti cu por dedica na inversion. Aki ta surgi otro pregunta serio: inverti, si na 2023 practicamente gobierno no por a cumpli cu e programa di inversion manera aproba den presupuesto. Te cu tercer trimester tabatin casi 50 miyon florin sin gasta ainda, segun CAft. Plan pa inverti lo mester tin de sobra; por ehemplo e estado deplorable di e plantanan di purificacion di awa sushi, cu un gobernacion cu ta move manera morocoy unda ta requeri velocidad... Di berdad nos mester sinta warda te cu gobierno caba di 'figure out' ta ken ta e figuranan 'di confianza', sea amigo o famia, cu mag bay dirigi e ala nobo aki di gobernacion? Si esey ta e proposito, nos no por impedi esey, pero siquiera hacie rapido pa nos no mester pasa e berguenza di un shutdown completo di e plantanan. Ademas, ya cu e unico grito di desesperacion cu por haya oido cerca gobierno ta di sector turistico, aunke nan tambe a cuminza duda di esey: nos ta sinta warda algo pasa manera algun aña pasa na Barbados, unda awa sushi di e mesun hotelnan tabata subi caya, hunto cu nan huespednan...

Nos por conclui cu gobierno a logra un hazaña financiero remarcable, anticipa o no, pero nos a keda cu e duda si nan sa di usa esey cu sentido comun y sabiduria, elemento dificil di encontra den e maneho intransparente cu ta keda reina. O tur esaki tabata simplemente pa impresiona gobierno di Hulanda, cu nan no ta desea supervision, pues cu 'nos mes por'?

Core Inflation a registra aumento di 2.7% na februari 2024

Oficina Central di Estadistica ta presenta e resultadonan principal di e Indice di Prijs di Consumo (CPI) pa luna di Februari 2024.

Core inflation

E CPIC (core inflation) - CPI excluyendo e efecto di energia y cuminda - a registra na Februari 2024 un aumento di 2.7%. E indice di energia - cu ta consisti di e productonan: electricidad, awa, gasolin y diesel - a registra un aumento di 0.3%. E indice di cuminda a registra un aumento di 4.7%.

Kico ta CPIC?

E CPIC (core inflation) of e inflacion basico ta un porcion di e inflacion unda cierto articulonan cu tin movimientonan di prijsnan volatil ta wordo exclui, manera productonan alimenticio y energetico. Na momento cu e inflacion basico wordo calcula, e componentenan mas volatil ta wordo elimina di e inflacion total. E indice di e inflacion basico ta sirbi pa evalua e tendencia riba medio y largo plazo di e nivel general di prijsnan. Pa ahusta maneho monetario, hopi economista ta enfoca riba e tasa di e inflacion basico, como cu esaki ta permiti un evaluacion mas profundo di e procesonan di inflacion reciente den e economia.

E CPIC ta wordo calcula door di compara e indice promedio di e periodo di e 12 lunanan mas reciente cu e promedio di e periodo di 12 lunanan anterior (Promedio anual).

Elaboracion di un CPI tin tres meta principal.

1. Como un metodo di calculo pa compensa empleadonan pa motibo di perdida di poder di compra, ahustando nan salarionan, cu e proporcion di e cambio porcentual di CPI, locual ta conoci como indexering.

2. Como un mecanismo pa ahusta componentenan di e producto domestico bruto (GDP) di termino nominal pa termino real den Cuentanan Nacional. (Por ehempel door di elimina e efectonan di cambionan di prijs di e balor di consumo)

3. Como un medio pa gobiernonan y/of banconan central fiha obhetivonan inflacionario.

Bestaansminimum

Na Februari 2024 e bestaansminimum pa un hogar consistiendo di dos (2) adulto y dos (2) mucha (edad 0-15 aña) (Afl. 5,462) y e bestaansminimum pa un hogar di un (1) adulto (Afl. 2,601), practicamente no a conoce cambio compara cu Januari 2024.

Kico ta un "Bestaansminimum" y con e ta wordo ahusta?

CBS ta defini un bestaansminimum como e nivel minimo di entrada cu ta wordo percibi necesario pa un persona of famia por funciona den sociedad di un manera adecuado y socialmente aceptabel. Ora nos usa e definicion "Bestaansminimum", en realidad ta wordo referi na un "Sociaal Bestaansminimum" y no na e definicion literal di un "Bestaansminimum" cu ta referi na "e suma di placa necesario pa cumpra e bienes y servicionan cu ta wordo considera necesario pa biba un bida liber di privacionnan basico" (Nacionnan Uni).

Un indice a wordo crea pa e 'Bestaansminimum" door di calcula e costo di tur recursonan esencial cu un adulto promedio ta consumi durante un luna. Cada luna e indice aki ta wordo ahusta, a base di e prijsnan di alimento, paña, vivienda, transporte y otro articulonan den e canasta.

E bestaansminimum actual ta wordo basa riba e rapport "Bestaansminimum 2010" publica door di CBS na Februari 2010, y cual ta wordo actualisa mensualmente segun e CPI. E unidad di referencia usa door di CBS (manera indica den e rapport aki) ta di un hogar cu ta consisti di dos adulto y dos mucha (di 0 pa 14 aña).

Tocante e expresion di 'coba un hende su…'

Den e edicion di e siman aki di nos articulo dedica na nos idioma nacional, Papiamento, nos atencion ta bay na cierto expresion bon conoci, cu tin un origen cu bo no lo pensa mesora, y cu pa hopi di nos lo ta un sorpresa.

Nos ta cuminza cu e expresion, menos bunita pero cu nos ta tende probablemente tur dia, esta 'coba … di un persona'. Di unda e expresion aki por ta bin?
Pa cuminza, tanto na Spaño como Portugues ta conoci e verbo 'cavar', relaciona cu otro palabra manera cavación, etc. Na Spaño no, pero na Portugues si ta conoci e palabra 'cova', cu por significa loke tambe na Papiamento ta un 'coba', o un cobá, pa mas claridad, un buraco o abismo den tera. Pa nos no lubida, esaki ta coresponde si cu e palabra 'cueva' na Spaño. Entre e sinonimonan menciona den nos busqueda riba internet nos ta bin topa tambe cu e palabra 'gruta' cu nos conoce den nos Papiamento tambe, cu a proposito ta existi na Spaño tambe. Pero pa continua cu e 'cova' Portugues, esaki por referi tambe na un buraco o 'coba' (cobá, pa mas claridad di pronunciacion) den por ehemplo un caya. Pero 'cova' por significa tambe un 'tumba', o 'graf' manera cu nos a hereda di Hulandes. Por ta cu aki nos mester busca e origen di e 'cobamento' como un insulto, unda ta desea un persona su morto y cu e lo bay den su tumba? Pa sigui elabora riba esaki, den e idioma Criol di Guine Bissau ta conoci e expresion 'koba mal' loke ta exactamente 'papia malo' (di un persona), maldiciona un persona, insulta un persona. Tambe ta conoci e expresion 'koba mal tras' (di un persona), loke ta 'calumnia', papia malo tras di lomba di un persona.

Awor, e pregunta cu hopi di nos lo tin, ta con nos a yega na e insulto crioyo di nos di 'coba un hende su mama'? Nos no a haya referencia directo di e 'cova' den relacion cu e mama di un persona, pero naturalmente, mescos ta e caso na Spaño, Portugues tambe conoce e mal custumber di referi na mama di un persona como e insulto maximo. Pero, den ningun di e dos idiomanan aki nos por a descubri un relacion cu 'cova', o 'cavar'. Den ambos idioma e insulto di e mama ta tuma dos forma, uno ta cu ta referi na e organo sexual femenino (di e mama), expresion bon conoci cerca nos tambe; e otro ta referi na e mama como 'prostituta'. Nos no ta kere cu ta necesario aki pa 'spell out' e insultonan na Papiamento, esey nos tur sa bon bon

Pero, nos a keda debe un (posible) splicacion di e origen di 'coba' den nos idioma. Por lo pronto nos lo bisa cu posiblemente e expresion ta hiba nos te Africa, na Guine Bissau y despues Cabo Verde, y cu por a yega aki den e desaroyo tempran caba di loke despues a bira Papiamento. E motibo ta cu un expresion asina particular, pa cual nos no ta haya algun relacion ni referencia den e idiomanan cu a y ta contribui na nos vocabulario. Ademas, e deseo di mira un persona den un 'cobá' ta cuadra tambe cu e expresion den nos idioma tambe, di desea un persona pa 'bay back di unda el a sali', otro forma di insulta cu ta referi na mama di e persona. Te awe ainda nos ta tende e forma ey, unda ta mustra, apenas, un poco mas civilizacion, no mencionando explicitamente mama di e persona: "Mi a mand'e limpi limpi di unda el a sali", ta algo cu bo por tende tur dia. Nos ta keda pendiente pa cualkier sugerencia cu por indica un splicacion mas probable di e expresion di awe. Por reacciona semper riba e articulo aki riba pagina di Facebook di Bon Dia Aruba.

DVG ta alerta pa casonan sospechoso di Dengue cu ta subiendo na Aruba

Mediante un comunicado, Seccion di Epidemiologia y Investigacion di Departamento di Salud Publico ta informa cu nan ta mirando un aumento leve den casonan sospechoso di Dengue na Aruba, pa e motibo aki nan ta pidi na comunidad pa tuma medidanan necesario pa stop e transmision di dengue.

Nan ta señala cu esaki ta basa riba datonan ricibi for di un sistema di vigilancia nobo cu ta monitor sintomanan cu dokternan di cas ta reporta y resultadonan di laboratorio tambe ta confirmando casonan positivo.

Den region tambe esaki ta tumando luga caminda diferente pais, manera Brazil, Uruguay, Argentina, entre otronan, ta bin registrando aumento di casonan sospechoso di Dengue.

A pesar cu e temporada ta seco sin mucho yobida, seccion di GKMB tambe ta informa cu nan ta hayando criaderonan di sangura rond di casnan, particularmente cerca ciudadanonan cu ta colecta awa pa planta of muha mata, loke nan ta haya mas frecuente pa cu criadero di sangura ta hemchi y bari cu awa.

Specificamente un luna pasa, 22 di februari, Departamento di Salud Publico di Aruba DVG tambe a manda un comunicado indicando cu nan a mester coregi informacion di consulado Mericano ubica na Curaçao, e cual a emiti un yamada di "alerta" pa brote di casonan di dengue den Caribe referiendo na diferente islanan manera Curaçao, Aruba, St Maarten (CAS) y tambe islanan Bonaire, St Eustatius, Saba (BES).

"Como Departamento di Salud Publico di Aruba encarga cu vigilancia di malesanan infeccioso y malesanan transmiti pa sangura nos kier informa comunidad di Aruba cu e informacion aki mencionando Aruba como isla experenciando 'outbreak' di dengue ta incorecto." DVG a sigura na e momento ey," un luna despues e situacion ta contradeci e comunicado aki.

Sinembargo, comunidad mester keda cauteloso y pa por stop e transmision di e virus di dengue mester re-

duci of stop e sangura di sigui broei, por haciele door di:

- Tira afo of warda tur obheto cu por retene awa paden y rond di cas, scol, trabou, etc. Por ehempel scoter bou mata, taira, coy hunga pafo, vaas cu mata of flor y mas.
- Tapa tur awa colecta den bari of hemchi.
- Controla tur obheto paden y pafo di cas cu por tin awa para (manera vas cu flor, baki awa di mascota, etc.) riba larva nan di sangura.

E sintomanan ta lo siguiente:

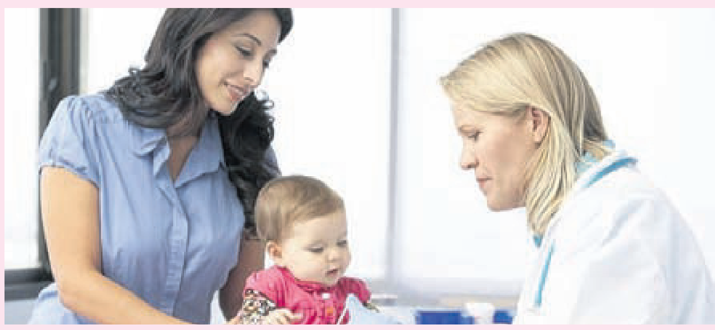
- Keintura.
- Dolor di cabes.
- Biramento di stoma of sacamento.
- Diarea.
- Dolor di weso, joints y musculo (dolor di curpa).
- Dolor di wowo.
- Rash.

Nan ta recomenda cu si e persona tin un of mas sintoma ariba menciona, mester acudi na su dokter di cas pa por haya un evaluacion. Ta importante pa informa dokter di cas ki dia e persona a cuminsa sinti malo pa asina e por haci testnan adecua di laboratorio. Si dokter ta diagnostica e persona cu sospecho di Dengue, mester tuma nota di lo siguiente:

- Evita picadura door di sangura.
- Paracetamol ta e unico remedi cu por bebe, otro pildernan por causa sangramento (manera ibuprofen, diclofenac, etc).
- Bebe hopi likido pa mantene e curpa hidrata.
- Sosega lo mas posibel.

Hulanda:

Tin un aumenta den interes pa vacuna di sarampi despues di e brote na Eindhoven

(NLTimes)—Varios oficina di Gemeentelijke Geneeskundige & Gezondheidsdienst (GGD) na Hulanda ta ricibiendo mas preguntanan tocante vacunacion contra sarampi, mumps y rubella desde e brote di sarampi na Eindhoven, NOS a reporta despues di encuesta nuebe di e 25 oficina regional.

Algun oficina a reporta un aumenta den e cantidad di yamada tocante e vacuna. GGD Brabant-Zuidoost, unda e brote a sosode, a mira cu e cantidad di yamada a dobel. E GGDnan na Twente, Groningen y Amsterdam a bisa cu nan ta ricibi "mas pregunta cu normal."

Varios a reporta cu mayornan ta puntra frecuentemente si nan baby por haya vacuna contra sarampi prome cu 14 luna ora e vacuna MMR ta tuma luga den e programa di vacunacion nacional. Baby entre 6 pa 14 luna ta solamente eligible si nan ta core un gran riesgo di contrata un di e malesanan. Segun Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), e vacuna ta tuma luga na di 14 luna debi cu proteccion duradero por ta menos efectivo si e vacuna tuma luga prome cu un baby cumpli 1 aña. Varios GGD a reporta tambe yamadanan di mayornan cu yiunan no vacuna cu a decidi pa vacuna nan yiunan toch. Tambe tin adultonan cu kier haya e vacuna nan mes.

GGD Flevoland a conta NOS cu mayoria di su yamadornan ta mayornan buscando mas informacion tocante e vacuna MMR, y no necesariamente buscando pa afspraak. Mayornan den Amsterdam ta yama regularmente pa puntra si nan yiu por haya e vacuna contra sarampi so, no e vacuna combina di MMR. Vacunanan asina no ta existi—sarampi, mumps y rubella ta hunto den e vacuna, y un sistema immuun sano di un mucha por procesa e vacuna bon, RIVM a bisa.

GGD tambe ta hayando preguntanan di tos ferino. GGD Flevoland a reporta un aumenta den hende muhe na estado trahando afspraak pa un vacuna di tos ferino.

Comite di Tweede Kamer pa Relacionnan di Reino ta bay discuti desaroyonan geopolitico cu Consulado Mericano durante nan bishita

(CuraçaoChronicle) – Como parti di su bishita oficial na Corsou, Comite pa Relacionnan di Reino di Tweede Kamer ta programa pa participa den discusion cu representantenan di Consulado Mericano.

Enfoke di e reunion ta bay ta riba "desaroyonan geopolitico den Reino." E iniciativa pa e reunion aki a bin di e banda Mericano.

Programa pa dia 13 di mei, ta bay tene e reunion tras porta cera na e Consulado. E reunion aki ta marca un aspecto significante di e agenda di Comite di Tweede Kamer durante e reces di mei, mientras nan ta bay den un tour di introduccion di e region Caribense di Reino.

Ademas, desaroyonan geopolitico tambe ta bay ta un tema central durante e discusion di mesa rondo planea pa e Comite dia 3 di april. Entre e invitadonan distingui pa e discusion aki tin ex-prome minister Suzy Camelia-Romer.

Rapport externo: Red di coriente di Aqualectra ta preocupante

(CuraçaoChronicle) – Mirando e informacion di blackout na Corsou y e recomendacionnan di e rapport Laborelec/Engie, ta parce cu Aqualectra ta enfrentando retonan tecnico y operacional significante. E hecho cu un inversion di 750 miyon florin ta necesario pa mehora e infrastructura di awa y coriente y cumpli cu e recomendacionnan ta indica un atraso considerable den mantencion y modernisacion di e red.

E puntonan di enfoke identifica pa Laborelec/Engie, manera e necesidad pa mehora configuracion di proteccion y filosofia, ta punta riba fayonan fundamental den maneho y monitoreo di e red. E ausencia di simulacion y analisis adecua prome cu e blackout ta subraya un falta potencial di preparacion y comprension di posible fayonan di red.

E recomendacion pa warda configuracion di proteccion den un base di dato y verifica esaki a traves di simulacion ta un stap crucial den direccion di mehora confiablidad operacional. Esaki ta sugeri cu e sistema actual por no ta adecuadamente documenta of test regularmente, cual ta esencial pa maneho efectivo di red di coriente.

Ademas, e enfasis riba examina e proteccion di turbina di biento y e parametronan di control di generadornan di diesel ta sugeri un concienciа di e complehidad cu fuentenan di energia renobable ta trece pa stabilidad di e red. Atende cu e puntonan specifico aki ta crucial pa sigura un transicion stabiel pa mas fuente di energia sostenible.

E necesidad pa investiga con pa limita e output di unidadnan di diesel durante problema di stabilidad, na lugar di desconecta nan for di e grid, ta indica cu e mecanismo di respuesta actual di Aqualectra pa disturbio den e red por ta demasiado drastico y ta resulta den interupcionnan innecesario.

Tuma hunto, ta parce cu Aqualectra tin un caminda compleho bay dilanti pa atende no solamente e fayonan tecnico inmediato sino tambe implementa un maneho mas proactivo y avansa na maneho di red. Implementacion exitoso di e recomendacionnan di Laborelec/Engie ta bay ta esencial pa mehora e confiabilidad di e suministro di energia na Corsou y preveni blackout den futuro.

Veredicto Hulandes ta duna base pa prohibicion di cortamento di awa na Corsou

(CuraçaoChronicle) – Un veredicto di Corte di Apelacion na Den Haag relaciona cu cortamento di awa ta ofrece perspectivanan nobo pa asociacion Hende y Medio Ambiente (HiMA) na Corsou, cual tin meta pa impone un prohibicion riba cortamento di awa pa hogarnan di menos recurso riba e isla. E asociacion awo ta considerando su proximo stapnan.

Autoridad hudicial Hulandes a duna veredicto cu compania di awa y estado mester haci tur loke ta rasonablemente posible pa preveni cu hogarnan cu menornan di edad ta keda priva di acceso na awa potable.

E caso, cu a haya audiencia dilanti corte di apelacion na Hulanda, a subraya e deber di cuido di tanto e compania di awa como estado relaciona cu acceso na awa potable, specialmente pa famianan cu menornan di edad.

E huesnan a duna veredicto cu e bienestar di mucha mester ta un consideracion primario den politicanan relaciona cu cortamento di awa. E precedente aki ta habri posibilidad pa HiMA pusha pa proteccionnan legal similar den un demanda nobo pa Corsou.

HiMA anteriormente a hala atencion riba e asunto di cortamento di awa den hogarnan cu no por paga nan cuenta y ta mira e veredicto na Hulanda como sosten fuerte pa nan demanda anterior, cu a perde na Corsou. E asociacion ta spera cu e veredicto Hulandes ta bay contribui na un reconocemento mas amplio di e necesidad pa protege hogarnan vulnerable na Corsou for di cortamento di awa.

Gobierno y Aqualectra, compania di awa na Corsou, ya a implementa algun medida pa sostene hogarnan enfrentando dificultadnan financiero, pero segun HiMA, esakinan no ta suficiente pa garantisa acceso na awa potable pa tur ciudadano.

Cu e veredicto Hulandes como precedente, HiMA ta spera cu corte na Corsou ta bay reconoce e importancia di un prohibicion completo riba cortamento di awa den hogarnan cu menornan di edad como un stap crucial pa realisa e derecho humano fundamental aki.

Criminalnan plantando explosivonan ta causa miyones den daño

(NLTimes)—E cuenta di daño debi na explosionnan intencional a yega den e miyones, segun e Verbond voor Verzekeraars (VvV). Ta dificil pa provee detayenan specifico tocante e diferente tipo di daño causa, pasobra seguronan ta agrega data for di tur explosion, incluyendo explosionnan causa pa klapchi y explosion di gas.

E asociacion tampoco por specifica e costanan di daño, pasobra hopi di e problemanan ta ser maneha pa asociacionnan di vivienda y asociacionnan di propietarionan. Esaki ta rekeri mas investigacion, e vocero a bisa. E seguronan no ta mira ningun señal cu hende a cancela nan seguro pasobra un hende segura a keda bira victima di explosion.

E explosionnan den e ultimo lunanan ta "un problema creciente," e vocero di VvV a bisa. "Esaki tin e atencion di seguronan, specialmente mirando e efecto social." E asociacion no por bisa ainda si premie- of politicanan lo ser modifica.

Segun e asociacion, consumidonan por segura nan mes contra explosion via creando seguro pa e cas mes, y cubrimento di contenido pa proteha propetarionan personal dentro di e cas. E condicionnan di politica ta determina kico en berdad ta eligible pa reembolso.

Interpolis y Centraal Beheer, ambos parti di Achmea, ta yama e explosionnan "hororoso pa sociedad," pero ta mira cu nan ta mira "ningun efecto grandi riba nos portofolio," e vocero a bisa. "P'esey asuntonan manera cancelacion y ahustamentonan na clausulanan no ta un problema."

E seguronan no kier menciona cifranan specifico di daño, pasobra esaki ta informacion sensitivo cu nan ta purba mantene secreto pa motibonan competitivo. Individualnan priva y companianan ta "en principio cubri" via seguro di cas y edificio. "Por nenga claimnan solamente si tin un conexion causal cu actividadnan ilegal den e cas of edificio. Nos ta traha hunto cu OM y polis pa esaki," el a bisa.

Potret di Politie.

Pa limita studiantenan internacional lo ta desastroso pa Limburg, e provincia ta bisa

(NLTimes)—Pa limita e cantidad di studiantenan internacional lo ta desastroso pa Limburg, segun un carta cu e provincia, municipio, varios organisacion y institucion a manda pa parlamento di abierna. Nan a urgi pa gobierno kita nan "brilnan di De Haag y Randstad" y realisa cu internalisacion no ta un problema pero un solucion pa un region manera Limburg.

E region di Limburg tin un poblacion embeheciendo, cual ta nifica cu sin studiante di afo, lo tin un caida skerpi den studiantenan MBO, HBO y WO. "Esey por resulta den un devastacion: e desaparicion di cursonan for di e region y pues un caida significante di institucionnan educacional," e provincia a bisa. Pero su localisacion—cu dos paisnan bisiña y idiomanan bisiña hopi cerca—ta provee un solucion.

Segun Limburg, si gobierno dicidi pa obliga pa tur programa di nivel Bachelor's na Maastricht University y Zuid University of Applied Sciences ser duna den Hulandes, esey "lo resulta den un perdida di trabao di aproximadamente 4,500 y lo resulta den un caida den e economia na Limburg di casi 1 biyon euro."

E provincia a urgi e politiconan nacional pa crea legislacion y regulacion "pa asina institucionnan educacional por sigui acepta talento internacional na Limburg pa adresa deficit den e mercado laboral y keda un region innovativo." E provincia ta subraya cu Limburg ta un di e top 40 regionnan innovativo den Europa desde 2022, y cu esey ta depende riba su acceso na talento internacional.

Limburg tambe a puntra pa fondo educacion for di gobierno cu ta keda reduci cursonan pagable y disponible, apoyo structural pa cooperacion entre educacion y empresanan regional en bes di subsidionan individual of incidental, y un infrastructura di transporte publico miho den e region y pa Alemania y Belgica, entre otro.

E provincia a subraya cu e ta comparti 24% di su frontera cu e resto di Hulanda y 75% cu otro paisnan. E no ta sufri di e problemanan di Randstad manera un deficit di vivienda y sala di lectura yen. "De hecho, municipionan den e region lo acepta mas studiante dentro di nan limitenan municipal debi na e reduccion demografico," e provincia a bisa. "Nan ta haci un contribucion esencial pa hiba e desaroyo social, cultural y economico di Limburg."

Brazil: Gobierno di Lula da Silva ta sigui lucha contra deforestacion

(RFI) – Selva Amazonico na Brazil a registra un tasa menor di deforestacion den e prome dos luna for di haci seis aña.

E cifranan publica pa Instituto di Homber y Medio Ambiente di Amazonia (Imazon) cu ta usa datonan satelital, ta confirma un tendencia abou den e tasa di deforestacion for di e regreso na poder di Luiz Inacio Lula da Silva, e presidente di iskierda cu a yega cu e promesa di caba cu destruccion di Amazonia.

Pa Imazon, e satelitenan usa ta resulta mas efectivo cu esun di gobierno y ta capaz di detecta areanan mas bashi for di un hectar, mientras e alerta di INPE tin espacionan mas grandi cu tres hectar.

Aunke e noticia cu deforestacion a disminui ta positivo, e instituto ta adverti cu den tres luna su ta sigui supera e nivelnan registra compara cu e mesun lunanan entre 2008 y 2017, cu excepcion di 2015. Roraima tabata testigo di avancenan di destruccion te hasta den teranan indigena, cu ocho teritorio den lista, incluyendo Yanomami, Manoa-Pium y Raposa Serra do Sol.

Romulo Batista, portavos di programa di proteccion di boske di NGO Greenpeace na Brazil, ta splica cu e cifranan positivo "ta un bon noticia e cambio di discurso di gobierno di su accionnan pa combati deforestacion. Akinan na Amazonia a contribui di manera hopi fuerte pa logra e indicenan ey di deforestacion mas abou."

Sinembargo, ta leu for di e obhetivo di deforestacion cero. A perde 196 kilometer cuadra, segun e datonan satelital den transcurso di e aña aki, "Historicamente ta ganaderia e motor principal di deforestacion na Amazonia,. Nos ta hopi leu di e meta estableci pa Plan nacional di Lucha contra Cambio Climatico y cumpli cu e Acuerdo di Paris, Batista a bisa.

Hopi ta papia di Amazonia Brasilero, pero varios organisacion ecologista ta alerta riba e degradacion den tur e region "Cerrado," cu ta e sabana cu mayor biodiversidad na mundo y hogar di 5% di e bestianan y matanan di tur e planeta," segun WWF ta indica. E ta ubica na Brasil, pero ta extende ta cu regionnan limite cu Paraguay y Bolivia.

"Cerrado tin menos proteccion den relacion cu Amazonia, eynan tambe nos tin ganaderia como un proceso importante di destruccion, pero tambe cultivonan di soya, specialmente, cu den su mayoria ta exporta pa otro paisnan, Batista ta conclui.

Segun calculonan di otro NGO internacional ecologista Mighty Heart, e tasa di rosamento na 2022 a duplica den algun region agricola di e cerrado Brasilero, loke por nifica cu ta sacrificando e region aki di un importancia grandi pa biodiversidad y recursonan hidrico.

E parti Amazonico ta coresponde na 59% di teritorio nacional y ta encera e division di Acre, Amapá, Amazonas, Mato Grosso, Pará, Rondônia, Roraima, Tocantins y parti di Maranhão.

Scarsedad di awa ta birando pio na Ciudad di Mexico

(RFI) – Yena un copi cu awa di cranchi a bira casi imposible pa centenares di miles di habitante di e capital Mexicano, manera ta sucede na otro ciudadnan di mundo pa via di e creciente densidad poblacional ademas di e poco y no controla desaroyo urbano.
E secura prolonga a causa un bahada den e reservanan di awa di e sistema di dam cu ta abastece ciudad di Mexico.

Na Tlalpan, na sur di e ciudad, e situacion ta uni na e leakmento di awa causa pa tuberianan bieu di sistema di suministro di awa "nos tin un poblacion di 700.000 habitante y mas di e mita di teritorio di poblacion tin problemanan cu suministro di awa," Alfa Gonzalez, alcalde di Tlalpan na ciudad di Mexico.

"Esaki ta sucede pa dos situacion fundamentalmente, tin personanan cu ta conta cu un red di awa potable, pero ta abastece a traves di sistema Cutzamala, esun cu ta manda awa na mita di e ciudad, e sistema aki ta den condicionnan of nivelnan hopi abou. Di otro banda, algun teritorio no ta conta cu un red di awa potable pasobra ta trata di poblacionnan iregular," e funcionario a detaya.

For di december, awa solamente ta yega un biaha pa siman den un parti di alcaldia di Tlalpan, un situacion di crisis di awa cu a obliga e alcaldia aki pa aplica medidanan urgente cu un costo di mas di 10 miyon dollar.

"Nos a avansa poco poco cu e cambio di red, cu ya caba ta den pio condicionnan. Nos tin un presupuesto mayor pa barinan di awa. Nos tin un cantidad di mas di 30.000 famia cu nos ta abastece a traves di barinan. Nos tambe a toca portanan den e sistema di awa di Ciudad di Mexico pa mantene cu nan un coordinacion di mandamento di awa, pasobra no mester lubida cu nan ta esnan cu tin e obligacion di abastece y garantisa e awa den e ciudad," Alfa Gonzalez a splica.

E crisis di awa na Ciudad di Mexico a bira un tema di campaña electoral, algun candidatonan ta pidi un aclaratorio pa emergencia aki, mientras autoridadnan a nenga un eventual dia sin awa na Ciudad di Mexico, manera tabata indica algun rumornan riba rednan social.

Di su parti, specialistanan ta insisti den necesidad di reduci e leakmento di awa, mehora e purificacion di awanan usa y haya mas awa di yobidanan.

Pa abastece e demanda di awa di casi 22 miyon persona cu ta biba den area metropolitano, nan ta busca diferente solucion manera saca awa di dam externo.

E vision cu ciudadanonan tin di derecho pa awa tambe ta un reto grandi, di acuerdo cu director general di Asociacion Nacional di Entidad di Awa y Saneamento na Mexico, Patricia Hernandez, el a bisa cu 40% di e poblacion nacional no ta paga pa servicio di awa.

Jamaica: Gobierno ta establece fondo pa muchanan pober cu a nace riba of despues di 6 di augustus 2022

(JamaicaObserver) - Pa reduci e ciclo di pobresa generacional, prome minister Andrew Holness a anuncia e fondo pa muchanan Jamaica 60 HOPE (Hope, Oportunity, Prosperity and Empowerment) Trust Fund.

"E proposito di e fondo ta pa yuda reduci e buraco di rikesa y trata e problema di pobresa intergeneracional door di crea un cuenta di fiansa specificamente pa muchanan vulnerable," Holness a bisa diahuebs, mientras tabata duna su contribucion na e Debate di Presupuesto 2024/25 na Gordon House.

El a splica cu e HOPE Trust Fund pa Muchanan lo proporciona cada mucha eligibel cu un cuenta di ahoro a largo plaso financia pa medio di contribucionnan anual for di Gobierno.

"Mayor, voogd of otro donantenan tambe lo por haci depositonan na e cuenta pa beneficio di e futuro di e mucha. E fondo acumula, incluso interes, lo ta accesibel na of despues di e 18 aña di edad di e mucha pa propositonan specifico manera educacion, compra di un cas of propiedad comercial of inversion den negoshi," Holness a menciona.

"Cualkier mucha Jamaiquino naci riba of despues di e 60 aniversario di nos independencia (6 di augustus 2022) cu ta parti di un cas PATH of cu ta responsabilidad di Estado lo ta eligibel pa e programa," el a agrega.

"Mas leu cu seguro di desempleo, nos mester inverti tambe den programanan cu ta crea oportunidad pa individuonan y nan famianan pa elimina e ciclo di pobresa generacional. Esaki ta rekeri un enfoke multifasetico cu ta enfrenta e causanan for di e raiz di pobresa y barionan sistematico pa mobilidad economico.

"Miles di nos muchanan den famianan di ingresonan abao ta yega na edad adulto sin ningun ahoro domestico pa duna nan un comienso den bida. Esaki ta prolonga e ciclo di pobresa. Nos mester kibra e ciclo aki," Holness a remarca.

E prome minister a splica cu e idea central tras di e programa ta pa duna muchanan un suma grandi pa duna nan un comienso den bida ora nan bira adulto.

"Tambe lo investiga alternativanan pa establece y maneha e programa aki. Por ta parti di Fondo di Seguro Social of nos por considera di laga companianan priva di seguro maneha e fondo aki," Holness a bisa.

El a remarca: "Mi administracion no ta papia solamente tocante pobresa. Nos a emprende e expansion mas significante di sistema di Seguro Social na Jamaica for di independencia. Nos ta comprometi pa aborda e desigualdanan structural subraya cu ta prolonga pobresa y limita mobilidad ascendente pa comunidadnan marginalisa y pa haci esaki di un manera delibera sostenibel. Esaki ta nifica desmantela e bareranan pa educacion, cuido di salud, empleo y vivienda, y sigura acceso na oportunidadnan pa tur Jamaiquino sin importa nan trasfondo of circunstancia."

E prome minister a agrega cu "como resultado di e dividendonan for di nos exito macro-economico, awor nos tin e poder pa ehecuta un cambio significante y duna un futuro mas briyante pa tur Jamaiquino."

Trinidad y Tobago: Segun Minister di Salud no tin escasez di medicina pa cancer

(TrinidadExpress) - Ministerio di Salubridad a nenga cualkier escasez di medicina pa trata cancer den sistema di salubridad publico, manera a wordo alega diamars pa presidente di Sociedad di Cancer di Trinidad y Tobago (TTSC).

E contradiccion ta sigui despues di alegacionnan di e presidente di TTSC, Dr. Asante Le Blanc, cu escaseznan a wordo reporta pa medicina di cancer di pecho y prostaat, y cu algun pashent a wordo forsa pa "paga den privacidad" of morto.

Le Blanc a bisa JSC diamars cu ainda tin escasez pa medicina di cancer di pecho y prostaat, mientras cu tin problemanan cu aparatonan na tur autoridad regional di salubridad. Presidente di TTSC a bisa cu tin hende cu ta warda añanan pa nan mamogram, mientras cu algun pashent ta wordo bisa cu nan no mester cierto procedemento.

Le Blanc tambe a bisa cu nan ta duna medicina "anticua" na algun pashent, "si nan haya algun", ya cu medicina nobo ta den fase di formulacion y no ta disponible. Algun hende ta paga priva pa medicina, el a bisa, pa nan no muri.

Le Blanc, sinembargo, a emiti un declaracion ayera clarificando cu e "no tabatin intencion di ataca" e sistema publico of ministerio, y cu TTSC ta busca acceso ekivalente na medicina pa tur pashent.

Den un declaracion ayera, ministerio a bisa cu nan a nota "cu preocupacion e declaracionnan haci pa Le Blanc dilanti cu un Comite Selecto Hunto (JSC) di Parlamento riba Servicionan Social y Administracion Publico".

Ministerio a nota cu Le Blanc tambe ta un miembro activo di e Comite Asesor di Medicina (DAC), cual ta responsabel pa registracion di tur medicina cu ta drenta e pais, y cu "miembronan di DAC tin informacion relaciona cu esaki".

"Ministerio di Salubridad ta desea pa registra cu medicina di oncologia ta disponibel na Trinidad y Tobago y ta sigui bisa cu no tin escasez di farmaceuticonan di infusion pa kimoterapia, incluso esnan usa pa trata cancer di pecho y prostaat, manera a wordo alega," e declaracion a bisa.

E declaracion agrega: "A pesar cu ministerio ta tuma nota di escasez di medicina pa kimoterapia na otro paisnan, Trinidad y Tobago no ta experenciando ningun escasez actualmente."

Sistema di cuido di salud publico local tambe ta proporciona servicionan di kimoterapia y terapia di radiacion gratis pa pashentnan na Centro di Cancer di Trinidad y Tobago (antes, Centro di Cancer di St James), e ministerio a indica.

"Ademas, terapia di radiacion ta wordo duna na Clinica Medico Zuid y na e Centro di Tratamento di Cancer Brian Lara na un costo anual di TT$40,872,800. Relaciona cu medicina pa trata cancer, pa e periodo di 2021 pa 2023, aproximadamente TT$245,416,000 a wordo gasta, y e gastonan aki ta proyecta pa continua durante e periodo di 2023 pa 2025, pa tur medicina pa trata cancer," e declaracion a agrega.

Kate, Prinses di Gales, ta revela cu e tin cancer y ta hayando kimoterapia

(AP)—Kate, Prinses di Gales, tin cancer y ta hayando kimoterapia, segun el a revela diabierna den un anuncio sorprendente cu a sigui despues di algun siman di speculacion tocante su salud y unda e ta.

E prinses a revela su condicion den un mensahe video graba diaranson na Windsor y publica diabierna. Esaki a bin despues di speculacion feroz riba red social desde januari, ora el a ser hospitalisa pa un operacion abdominal no specifica. Kate a puntra pa "tempo, espacio y privacidad" mientras e ta hayando tratamento pa un tipo di cancer no specifica cu dokternan a descubri despues di kico el a describi como un operacion "grandi."

"Mi ta bon," el a bisa. "Mi ta birando mas fuerte tur dia por medio di enfoca riba cosnan cu ta yuda mi bira mas bon."

No a mira Kate publicamente desde Pasco te ora un video a surgi e siman aki di e cu su casa, Prins William, heredero di e trono. E video a mustra nan saliendo for di un tienda cu ta bende productonan cultiva riba e tereno di e famia real Windsor.
E noticia aki ta un otro golpi pa e famia real desde cu e anuncia luna pasa cu Rey Charless III tabata hayando tratamento pa un cancer no specifica cu a descubri mientras e tabata hayando un procedura pa prostaat.

Rey Charless a bisa cu e ta "orguyoso di Catherine pa su curashi pa papia tocante su condicion," segun un declaracion publica pa Buckingham Palace. E rey, ken a ricibi tratamento di prostaat den e mesun hospital y na mesun momento cu Kate a haya su operacion, a keda den "contacto cercano cu su nuera stima" durante e ultimo simannan.

E rey y Reina Camilla "lo sigui ofrece nan amor y apoyo pa henter e famia durante e tempo dificil aki," e palacio a bisa. Prinse Harry y su casa Meghan, ken tin un relacion tenso cu William y Kate desde cu nan a muda bay California den 2020, a desea e prinses bon. "Nos ta desea salud y sanamento pa Kate y e famia, y ta spera cu nan por haci esaki den priva y na paz," nan a bisa den un declaracion.

Prome cu diabierna, Kensington Palace a duna tiki detaye tocante e condicion di Kate cu e excepcion di bisa cu e no ta relaciona na cancer, e operacion tabata exitoso y recuperacion por mantene e prinses for di bista publico te cu april. Kate a bisa cu a pensa cu su condicion no tabata relaciona na cancer te ora cu testnan despues di operacion a revela e diagnosis. "Esaki claro a bin como un shock grandi, y William y ami ta haciendo tur cos posibel pa procesa y maneha esaki den priva pa bon di nos famia jong," el a bisa.
Por medio di papia directamente na e pais y mundo tocante su condicion, en bes di publica un declaracion via e palacio, Kate a ofrece un nivel di intimidad y transparencia cu no ta tipico pa un miembro di e famia real y por yuda calma informacion incorecto. E publicacion di e rey tocante su condicion tambe tabata notablemente habri pa standardnan real.

E anuncio a bin despues di e comienso di temporada di Pasco, cual lo proteha e muchanan for di cubrimento di e noticia.

Josh Peck ta kibra silencio riba 'Quiet on Set' cu yamado pa cambio den industria

(TMZ) – Josh Peck ta papiando riba tur acusacion y storia di horor documenta den un documental tocante actornan infantil na Nickelodeon, bisando cu cos mester cambia pa miho.

E ex-strea di Nick a kibra su silencio ayera riba 'Quiet on Set', memey di presion aumentando di fanaticonan, kende tabata hopi vocal exigiendo pa e bisa algo mientras el a sigui post riba rednan social sin atende e asunto.

Josh a bisa cu "a tuma algun dia" pa procesa e documental, y cu el a tuma contacto cu Drake priva, "pero kier duna mi sosten pa e sobrevivientenan cu tabatin suficiente curashi pa comparti nan storianan di abuso emocional y fisico riba set di Nickelodeon cu mundo."

Post di Josh ta yega na e momento corecto, ya cu su nomber ta un tendencia henter siman despues di publicacion di e documental, cu hopi puntrando si e ta bay bisa algo. Josh obviamente no a sali den e documental, pero e tabata un di e streanan mas grandi di Nick e tempo aya.

Obviamente, su conexion cu Drake Bell – cu ken el a aparece den e show 'Drake & Josh' – no a keda ignora, specialmente despues cu Drake a revela cu el a bira victima di abuso tempo e tabata adolescente. Algo cu Josh no ta menciona den su declaracion ta si el a sufri di algo su mes, of si el a mira loke tabata pasando cu Drake e tempo aya. Pero basa riba su palabra, ta mustra manera e no tabata sa nada.

Cas di cultura a celebra Himno y Bandera den ambiente caluroso!

Riba dia di Himno y Bandera, Cas di Cultura a habri su portanan pa henter comunidad di Aruba. E team dinamico di e plataforma cultural a prepara un programa di actividad interactivo pa grandi y chikito.

Cu e ayudo di e hobennan di Key Club di Colegio Arubano, Cas di Cultura a converti e sala di exposicion den un area di obra di man, unda cu muchanan por a traha instrumento musical, pinta e bandera di Aruba, traha auto di careda cu carton, hunga teatro di sombra y pinta cara. Pa exactamente 12'or di merdia, e coro Novi Cantores, dirigi pa Sr. Lodewijk de Cuba, a presenta Himno di Aruba, cual e publico presente a ricibi cu gran emocion.

Parti pafo di e edificio, e chikitinnan a bula y gosa den dino jump, mientras cu mayornan por a cumpra limonada fresco y disfruta di e mercado di artesania.

Un obra musical cu a ricibi hopi complimento, ta "Amigonan di Cunucu" cu a wordo presenta pa meneer Jaderick, meneer Darrell y meneer Dwayne. Amigonan di Cunucu ta un obra musical interactivo cu a wordo presenta pa prome biaha na November 2023. E interes pa ripiti e obra aki tabata grandi y pa e motibo aki Cas di Cultura a opta pa present'e riba nos dia nacional.

Cas di Cultura ta gradici tur esnan cu a haci nan un bishita riba dia di Himno y Bandera y ta bisa danki na tur boluntario y su miembronan di staff full-time y part-time cu a traha cu hopi entusiasmo pa deleita pueblo di Aruba. Un danki special ta bay na e sponsornan cu a haci e Festival di Sopi posibel, incluyendo The Old Cunucu House, Barefoot Restaurant, Bingo Bar & Restaurant, Aruba Wine & Dine, Matthew's Beachside Restaurant, Windcreek Aruba, Casa Tua. Famia Werleman y Famia Van Den Heuvel.

Aruba Bank a bishita Colegio San Antonio en conexion cu e programa educativo di Qredits 'BeYourOwnBoss'

Como parti di e proyecto 'BeYourOwnBoss' den colaboracion cu Qredits Aruba, Aruba Bank a bishita un klas di studiantenan di Colegio San Antonio.

Nan a ricibi un presentacion for di nos Assistant Retail Sales and Services Manager, Sr. Rodney Geerman.

E topiconan presenta durante e bishita aki ta e diferencianan cu un cliente por experiencia durante e proceso di habri un cuenta personal versus un cuenta di negoshi.

Adicionalmente, a splica poco tambe di e diferente departamentonan cu tin na Aruba Bank.

E studiantenan cu ta participa den e proyecto 'BeYourOwnBoss' pa varios luna caba, ta siñando diferente topico tocante di bira empresario y con pa haci esaki exitosamente.

Cu hopi entusiasmo, studiantenan a siña mas, pa nan por haya mas informacion necesario ora e tempo yega pa nan habri un cuenta di banco pa uzo personal of negoshi.

Aruba Bank ta gradici Colegio San Antonio pa haci e bishita aki posibel.

Hopi exito den e ultimo fase prome cu e evento final!

Premio meneer Ovito Tromp 2024 a keda otorga na Sra. Edna Zievinger riba Dia di Himno y Bandera

Pa di 6 biaha Centro di Bario Noord a haci entrega di Premio Meneer Ovito Tromp

Na 2016 directiva di CBN a dicidi pa introduci un premio pa duna reconocimento na baluartenan di e districto di Noord cu pa varios aña na un manera of otro a of ainda ta aporta grandemente na nos dushi districto. No solamente nos ta reconoce e echo cu ta importante pa duna balor na nan trabou awo cu nan ta na bida, pero tambe nos ta di opinion cu un premio asina por forma incentiva pa e generacion nobo por haya e smaak pa tambe aporta na nan bario.

Na 2016 Sr. Chua Faro a ricibi e Premio Meneer Ovito Tromp, na 2017 Sra. Julian Eli Pers (awe d.f.m.) y Isnardo Faro, na 2018 Sra. Rosalinda 'Tanta Lily' Luydens, na 2019 Sra. Guillermina 'Mina' Tromp y na 2023 Sra. Margarita Roza-Christiaans. Personanan cu pa añanan largo a y te ainda ta aporta grandemente na nan dushi Districto di Noord.

E aña aki a otorga e premio na Sra. Edna Zievinger.

Edna a nace y crece den Noord, den su bario stima Sabana Liber. Tety of Tanty ta nombernan di cariño cu su subrinonan a dun'e. Edna ta un persona hopi disciplina, corecto y si e pone un meta, e ta traha pa logr'e.

Prome cu Edna a baha cu pensioen ya e tabata gusta deporte. Edna a practica entre otro Basketball, korfball, Tae Bo, Hiit fit y gym. 12 aña pasa Edna a cuminsa cana. Djey e canamento a bira cana core y a dicidi di join un team. Basta aña Edna a forma parti di e team di Malmok Runners y 2 Fast 4 U. Actualmente Edna ta forma parti di e team Vipers Strong.Edna ta un dama hopi activo, cu hopi energia y ta motiva hopi persona rond di dje. Keto bay e ta inspira e chikito, hoben y adultonan pa nan tambe core. Sigur esnan di su famia.

Edna su hobby coremento a bira su pasion. Edna su rutina di dialuna pa diahuebs ta di lanta 3:45 am pa start y riba diasabra pa su "long run" nan. Edna a yega di subi podium hopi biaha pa tuma su premio of medaya den su categoria di 60+. Hasta ora Edna bay cu vakantie e ta busca online si por tin un evento cu e por participa na dje.

Edna a participa den diferente careda of marathon manera : Ronde van Aruba, Betico Run y Boulevard Loop. E parti aki tabata pa nos conoce Edna un tiki mas y mustra con activo e tabata y ta ainda, no obstante su edad.

Pa loke ta trata su trabounan boluntario. Di 2017 te cu 2019 Edna como miembro di e grupo 60+ Liber Liber di Pro Juventud Savannah a yuda specificamente cu laga e Adultonan Mayor move e curpa y asina keda den movecion y activo.

Desde 2019 Edna ta boluntario na Pro Juventud Savannah como secretaria di Directiva. Edna ta un secretaria dinamico y responsabel. Den 1 pa 2 dia e ta manda e notulonan di reunion. Edna ta bisa:"Traha e notulonan mesora, ta spaar bo trabou y tempo, pasobra ainda bo ta corda ful e reunion".

Despues di Covid, directiva di Pro Juventud Savannah a lanta e grupo Café Feliz Savannah. Edna ta forma parti tambe di e comision di Café Feliz Savannah cu ta percura pa brinda actividad pa 55+. Den e comision aki, Edna ta encarga cu e parti di secretaria pero tambe cu e parti financiero, contacto cu Cede Aruba y duna gym durante e encuentronan. Hunto cu otro miembronan di comision Edna ta prepara e mainta y ta ehecuta e programa. Café Feliz Savannah tin 50 pa 60 miembro.

Otro grupo caminda cu Edna ta boluntario y miembro: ta Grupo Uni di Noord. Pa 2 periodo Edna tabata coordinador di Grupo Uni. Den Grupo Uni di Noord, Edna ta yuda y sostene tur miembro den cualkier tarea cu nan pidi'e. E ta un persona cu semper ta bin cu ideanan nobo na bienestar di Grupo. Edna a forma parti di diferente comision di actividad extra di Grupo Uni. El a forma parti den e preparacion pa e celebracion di 45 aniversario di Grupo aña pasa na maart. Semper Edna ta yega contento, y yen di alegria pa pasa un mainta dushi y positivo.

Banda di tur e responsabilidadnan menciona Edna ta chauffeur pa hopi cu ta bay actividad di Pro Juventud Savannah y Grupo Uni di Noord. Esaki e ta haci'e cu hopi amor mirando cu sin e servicio aki e personanan cu e ta busca no lo por bin.

Edna ta un tremendo persona pa tin como miembro di un grupo, como un boluntario di un directiva of un comision, pasobra ora cu Edna palabra algo cu bo, e ta cumpli. Edna ta un persona cu ta haci su tareanan serio, responsabel y cu hopi dedicacion. E ta un persona consciente, puntual, motiva y semper cla pa yuda.

Pa tur e tremendo trabou como boluntario, awe Directiva di CBN ta otorga Edna Premio Meneer Ovito Tromp 2024. Edna, masha danki pa bo trabou boluntario na desaroyo di Noord y su hendenan. Cu Papa Dios bendiciona Edna cu hopi aña mas di bida y salud pa por sigui hopi aña mas cu nos gruponan di Noord como boluntario. Pabien na bo persona y henter famia cu ta compaña Edna awe.

OPINION

Skirbi pa Robert Arends

Aruba ta sushi?

Si tur comentario ta hiba na constata cu Aruba ta sushi, anto nos tur cu ta biba, traha y bishita Aruba mester culpa nos mes.

Puntonan cu ta exigi atencion urgente:

- Tur edificio (cas, negoshi, oficina etc.), di un of otro forma, ta registra y ta paga pa recoge desperdicio cu e personanan cu ta usa e edificio ta produci? Gobierno tin forma pa investiga, controla y tuma medida pa tur edificio cumpli?
- Tur e negoshinan (cu ta hopi mes!) na Aruba cu tin trahado cu ta traha riba caya, tin un of otro facilidad inclui pa nan trahadonan por deshaci di desperdicio ora nan ta traha riba caya? Tur e negoshinan ey no por repasa nan forma di traha y inclui facilidad pa nan trahadonan por deshaci di desperdicio ora nan ta traha riba caya?

Si nos tur cuminsa pone atencion—pa cuminsa—riba e dos puntonan menciona aki riba y cada un trece e solucion adecuado, Aruba pronto lo ta limpi limpi.

Skirbi pa Robert Arends

E votado mes mester por scoge

Manera cu mundo ta desaroya y diferente posibilidadnan ta presenta, asina nos na Aruba mester ta habri pa adaptacion.

Adaptacion di kico? Adaptacion di e formanan di vota. Pakico? Pa facilita tur votado y logra mas participacion (=mas voto) di pueblo ora di scoge y eligi su representante den Parlamento.

Ultimo eleccion un cantidad di 11733 votado (+/- 16 %)

di e total di 70,283 votado cu derecho di voto—pa un of otro motibo—NO A VOTA. Si Aruba di berdad kier tin un Parlamento representativo di pueblo, e ora Aruba mester duna pueblo mas oportunidad pa vota y NO OBLIGA pueblo di mester bay "stembureau" personalmente pa por vota. E sistema di Aruba ta "sino fono", manera sistemanan "dictatorial". Un votado mester bay "stembureau" pa vota sino e ta keda sin vota. Sistema di Aruba ta "anticua/colonial/anti-participacion" y mester di adaptacion urgentemente.

E hecho cu paisnan rond mundo ta permiti ciudadanonan vota pa medio "electronico" of pa medio di "carta", ta indica cu ta trata di sistemanan di votacion aceptabel mundialmente.

Pues nada nobo of straño.

Gobierno/Parlamento di Aruba a yega di purba haya sa ken ta e votadonan cu no a/ta vota y a purba di bin cu solucion pa nan por vota toch OF Gobierno/Parlamento ta prefera—pa un of otro motibo—pa nan no vota?

E articulo aki ta pa pidi pa habri e posibilidad pa votadonan—cu no por bay "stembureau" personalmente pa un of otro motibo—por vota toch, riba nan peticion, pa medio di "carta" manera mundialmente ta wordo aplica tambe den Reino Hulandes pa votadonan cu no por yega "stembureau" den Hulanda.

Departamento di Agricultura, Cria y Pesca (Santa Rosa):

Nomber di pisca na Papiamento: Africo

Ban papia di nomber di pisca. Bo conoce bo piscanan? Un serie di articulo informativo cu ta ilustra algun pisca y nan nomber na Papiamento den cual Departamento di Agricultura, Cria y Pesca, conoci como Santa Rosa kier comparti y alabes haya informacion for di publico. Lesa na final di articulo con pa haci esaki.

Africo, Thunus alalunga, Albacore:

Africo tambe sa ta conoci como Albaco, ta un tuna. Su nomber na Ingles ta Albacore y p'esey e ta ser yama albaco na papiamento, deriva for di e nomber Ingles ey. Su nomber cientifico ta Thunus alalunga cual referiendo na su finnan largo (alalunga = hala largo) cu ta distingi'e di otro tunanan. Africo ta un di tunanan bastante gara den nos awanan. Africo tambe ta caracterisa pa su curpa gordo y den forma oval manera di un bala di futbol Americano cual tunanan tin. Africo ta keda identifica for di otronan door di su color y e hala/finnan largo na banda. E por alcansa tamaño di 1.3 meter largo y pisa te casi 42 kilo of 93 liber. Masha poco ta mira Africo di e tamaño aki si den nos awanan.

Tuna ta un grupo di pisca di importancia rond mundo pa alimentacion y ta ser usa tanto den mochi, filet pero tambe empaketa den e.o. bleki. Ademas Tuna ta popular tambe pa pesca recreativo.

Descripcion:

Africo ta un pisca oval, gordo, den forma di un bala di futbol Americano. Su lomba ta scur, blauw scur casi preto y e no tin nada nada di geel den su halanan principal.

Nan ta pisca di careda, esta traha pa landa distancia largo y cu hopi velocidad. P'esey nan diseño, largo manera torpedo y cu fin chikito a lo largo di lomba te na rabo. Nan rabo tambe ta fini manera luna nobo, y cual ta corta awe pa bay dilanti rapidamente.

Na Aruba:

Africo tempo tempo ta ser hopi pisca. Hopi biaha e chikitonan ta wordo usa como haas. Africo ta un pisca di careda cu ta ser gara aki na Aruba mayoria di biaha via di e metodo di slip (trolling na Ingles) unda ta lastra e liña cu e haas di pluma tras di e boto en busca di e pisca. E ta un pisca cu ta pasa den nos awanan segun e ta migra y e periodo cu e ta pasa sa varia poco segun varios factor.

Contacto cu nos:

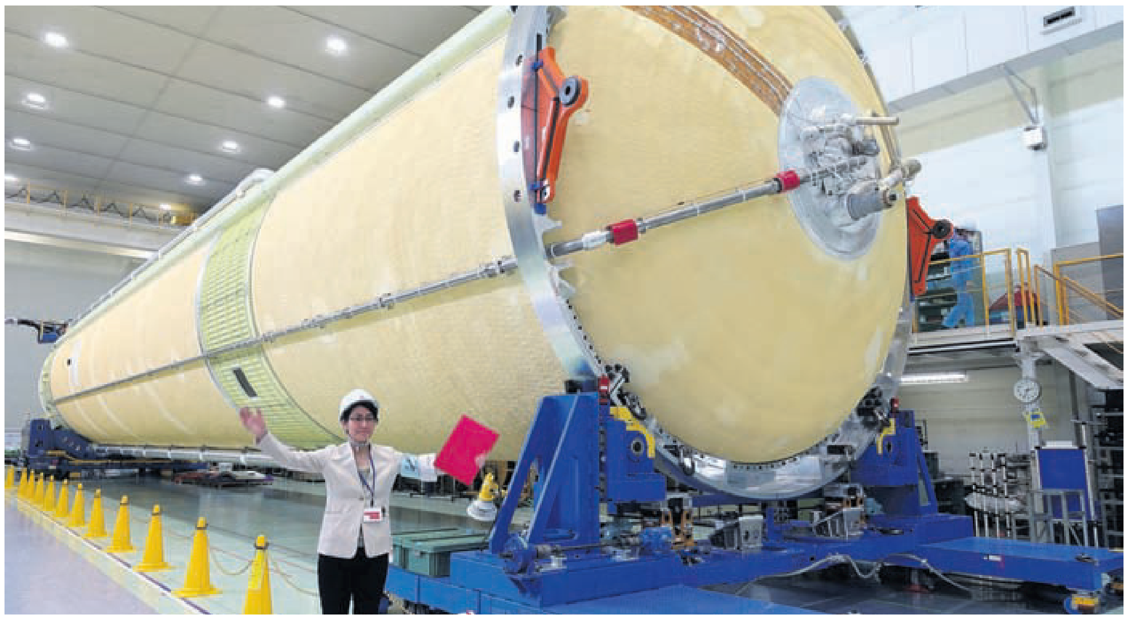
Ta intencion pa periodicamente Santa Rosa saca mas informacion pa tocante di nomber di pisca na Papiamento. Si bo tin informacion of comentario pa engrandece conocemento of si ta desea informacion of topico specifico pa nos amplia

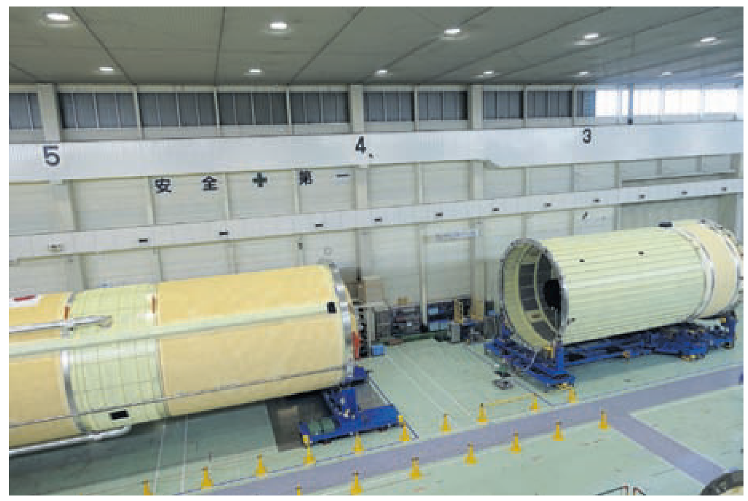
ariba, por manda esakinan libremente na info@santarosa.aw. Si bo mes ta piscado y bo kier comparti bo captura di e pisca en cuestion, sea liber pa manda esaki pa nos considera publikele.

Agencia espacial Hapones ta bisa cu e ta spera di crea un negoshi di lansamento profitable cu su raket H3 nobo

(AP)—E agencia espacial di Hapon y su contratante principal a bisa diahuebs cu nan ta spera di por crea un negoshi di lansamento profitable cu su raket H3 nobo despues di su prome buelo exitoso luna pasa den un mercado competitivo domina pa Space X.
E Japan Aerospace Exploration Agency y Mitsubishi Heavy Industries ta desaroyando e H3 como un sucesor di e H-2A, cual a disfruta di un grado di exito di 98% pero su costo halto di lansamento a haci'e menos competitivo den e mercado global.

Mayuki Niitsu, gerente di e proyecto H3 pa MHI, a bisa cu e ta plania al menos seis lansa pa aña pa cumpli na e demanda creciente pa satelitenan di comunicacion, observacion y seguridad.
"Awe, e mercado comercial tin un demanda grandi pa raket, y tin un deficit sustancial di raket," el a bisa, parando banda di e segunda escena di e raket na un conferencia di prensa. "Space X virtualmente ta dominando e mercado awo, pero mi ta kere tin un expectativo halto di nos rol como un alternativo."
Un raket H3 exitosamente a yega den orbito y a laga dos satelite di observacion dia 17 di februari despues di un debut fracasa aña pasa den cual e motor di segunda etapa no a cende. Mitsubishi Heavy eventualmente lo tuma over produccion di H3 y ta lansa for di JAXA, y ta spera pa haci esaki comercialmente realistico.
A mustra e prome y segunda etapa di e raket H3 na e media prome cu nan envio plania pa e siman aki ainda pa e Tanegashima Space Center na Hapon pa asamblea final cu un motor principal y un fairing. Ora nan combina esaki, e raket lo ta 57 meter largo.
E H3 ta diseña pa carganan mas grandi compara cu H2-A na mita di e costo di lansamento, of aproximadamente 5 biyon yen (33 miyon dollar), pa ta globalmente competitivo. Sinembargo, esey ainda ta caro, y oficialnan di MHI ta bisa cu nan ta spera di logra miho prijs despues di aproximadamente un decena di lansamento.
Niitsu a bisa cu tin otro manera pa ta competitivo, por ehempel por medio di provee schedule di lansamento flexible y ta mas miho den cumplimento di e necesidadnan di cliente. Na januari, un raket H2-A exitosamente a pone un satelite di spionage den orbito, y un par dia despues e aeronave SLIM di JAXA a logra e prome aterisahe "pinpoint" na e luna.

Dia Mundial di Awa: Awa ta un recurso valioso pa establece Paz

Tur aña riba dia 22 di maart, nos ta celebra Dia Mundial di Awa. Nacionnan Uni (UN) ta observa esaki y tin coordinacion di nan division yama UN-Water hunto cu algun miembro cu tin e mandato ey.

E tema pa 2024 ta "Awa pa Paz". E tema aki ta enfoca riba e rol crucial cu awa tin den promove y establece paz y un desaroyo sostenible. Awa por crea paz of por ta motibo pa inicia conflicto den areanan na unda e recurso aki ta scars. Tambe ora hende no tin acceso igual of no tin acceso mes, tensionnan por subi entre comunidad- y paisnan. Awa y paz ta bay man den man, p'esey Directie Natuur en Milieu (DNM) tambe ta tuma e oportunidad pa promove e tema aki, paz duradero ta depende di awa. Tambe aki na DNM nos tin un sistema di colecta awa pa uza diariamente ora di flush w.c.; esaki ta nos compromiso cu e recurso y uzo sostenibel di awa.

Ta asina cu sin awa hende no ta sobrevivi. Awa ta esencial pa salud humano, agricultura, produccion di cuminda, y pa un medio ambiente sano. Si tin falta di awa esaki por conduci na scarsedad, conflicto, of mobilisacion di forsa arma. Na Aruba, nos no conoce conflicto pa via di awa of no sa papia di scarsedad di awa potable. Aki nos ta aprecia e awa como un recurso valioso. Nos mester usa awa conscientemente y conserva e calidad di recurso di awa pa generacionnan di futuro.
E celebracion di Dia Mundial di Awa tambe ta un yamada pa accion pa:

- Inverti den maneho di awa pa sigura acceso na awa limpi pa tur hende.
- Traha riba solucionnan pa maneho di awa y di desperdicio pa reduci posibilidad di contaminacion.
- Promove cooperacion pa comparti recursonan di awa di manera husto y duradero pa asina evita conflicto.

Cua ta e beneficionan di uni rond di e tema di awa? Awa por saca nos for di crisis. Awa tin potencial pa yuda pa sali for di crisisnan. Cooperacion riba e tema di awa ta habri caminda pa cooperacion riba otro retonan cu nacionnan ta comparti. P'esey nos ta promove e lasonan vital cu ta existi entre awa y paz. E cooperacion riba e tema awa ta crusa fronteranan y diferente sectornan ta demostra cu tin beneficionan cu ta acelera progreso pa cu e metanan di desaroyo sostenibel (SDG's). Esakinan ta inclui: cu awa pa consumo ta yega na esnan cu mester di dje, cu tin awa pa sanidad, cu awa ta sigura produccion di alimento, awa ta sostene bienestar y ecosistemanan saludable y awa ta aporta na resiliencia contra cambio di clima. Door di e aporte di resiliencia ta yuda reduci riesgo di desastre, awa ta duna aporte na energia renobable, ta sostene ciudadnan y industria. Di e manera aki ta stimula mas paz en general.
Locual si nos mester realisa na Aruba ta cu e awa cu nos ta usa mester pasa un proceso di deshaci di awa sushi. Y si ta existi e canalnan pa esaki por tuma luga y con por procesa e awa aki pa otro usonan den otro sector. Nos mester pensa den direccion di e circularidad di awa. Como individualnan nos por usa awa na cas of trabou cu mas cautela, reduci e stress cu awa usa ta pone riba e medio ambiente y e infrastructura di awa. Aki na DNM, nos tin un sistema cu ta colecta awa condensa di e airco, e awa aki ta conserva den un tanki di awa y esaki ta conecta na e sistema di flush e w.c.-nan den oficina. Tambe nos tin un greenwall paden cu tin un sistema automatico cu ta muha e matanan solamente ora ta necesario.
Dia Mundial di Awa ta un oportunidad pa nos comunidad reflexiona riba e balor di awa y compromete na uza awa consciente cu ta na bienestar di generacionnan futuro. Conhuntamente nos por promove paz y desaroyo sostenibel mediante di maneho responsabel di awa.

MLB investigando acusacion di gambling y robo involucrando Shohei Ohtani y interprete Ippei Mizuhara

(AP) — Major League Baseball a habri un investigacion formal riba gambling ilegal involucrando strea di Los Angeles Dodgers, Shohei Ohtani y su interprete, Ippei Mizuhara.

Mizuhara a haya su retiro for di e team diaranson despues di reportahenan di Los Angeles Times y ESPN tocante su supuesto lasonan na un bookmaker ilegal y acusacionnan di abogadonan di Ohtani cu e strea tabata victima di un "robo masivo."

"Major League Maseball ta bin compilando informacion desde cu nos a haya sa di e acusacionnan involucrando Shohei Ohtani y Ippei (Mizuhara) for di noticieronan," oficina di e comisionado a bisa den un declaracion ayera. "Anteriormente awe, nos Departamento di Investigacion a cuminsa nan proceso formal investigando e asunto."

Ohtani y e Dodgers tabata na Seoul, Sur Korea pa nan apertura di serie contra San Diego Padres ora reportahenan a keda publica tocante supuesto lasonan entre Mizuhara, 39, y un bookmaker ilegal.

E team a bolbe Merca despues di e wega diahuebs anochi, y MLB no a duna un comentario publico te cu a anuncia e investigacion ayera.

IRS a confirma diahuebs cu Mizuhara y Mathew Bowyer, e supuesto bookmaker ilegal, ta bao investigacion criminal a traves di e Los Angeles Field Office di e agencia. Vocero di Investigacion Criminal di IRS, Scott Villiard a bisa cu e no por duna detayenan adicional.

Mizuhara tabata cu e team na Sur Korea te cu su retiro. No ta conoci si el a bandona e pais.

MLB a establece su Departamento di Investigacion na 2008 despues di acusacionnan den e rapport na 2007 di ex-Lider di Mayoria den Senado, George Mitchell, riba doping den e deporte. E unidad a investiga triple-MVP, Alex Rodriguez, kende a keda suspendi pa e temporada 2014 pa violacion di e acuerdo di droga y contract laboral en conexion cu investigacion Biogenesis.

Mas recientemente, e unidad a investiga pitcher di Dodgers, Trevor Bauer, resultando den un suspension di 194 wega na 2022, bao politica di violencia domestico, abuso sexual y abuso di mucha. Un muhe di San Diego a bisa cu Bauer a batie y a abusa sexualmente di dje, un acusacion cu e pitcher a rechasa.

Ohtani ta e strea mas grandi di baseball, un hungador two-way sin precedente cu ta excelente riba plato y den mound. E tabata un doble AL MVP cu Los Angeles Angels prome cu bay como agente liber pa firma un contract record di $700 miyon pa 10 aña cu e Dodgers na december. Ohtani no a duna ningun declaracion y no a papia cu reporteronan na e Dodgers clubhouse despues di e wega diahuebs anochi.

Southgate ta bisa cu speculacion vinculando e cu posicion na Man. United ta "completamente irespetuouso"

(AP) — Coach di Inglatera, Gareth Southgate a bisa cu speculacion vinculando e cu e posicion di manager na Manchester United actualmente ocupa pa Erik ten Hag tabata "completamente irespetuoso" y a insisti diabierna cu e no lo cuminsa negociacion pa otro posicion mientras ainda ta a cargo di e team nacional.

Seccionnan di medionan Britanico a reporta cu Southgate por ta un candidato pa reemplasa Ten Hag si e Hulandes perde su trabao despues di yegada di Jim Ratcliffe y su team INEOS cu ta bay supervisa operacion di e club di futbol.

Southgate tin un contract pa coach Inglatera te cu december y a bisa cu su enfoke ta riba lidera su team nacional na e Campeonato Europeo na Alemania na juni.

Papiando ayera prome cu e partido amistoso di Inglatera contra Brazil na Wembley Stadium diasabra, Southgate a responde na pregunta di un reportero tocante e vinculo cu United cu a plama e siman aki.

"Tin dos cos," el a bisa. "Mi ta manager di Inglatera. Mi tin un trabao pa haci basicamente, pa purba entrega un Campeonato Europeo. Claramente, prome cu esey, dos wega importante e siman aki.

E di dos ta Manchester United tin un manager, y mi ta kere cu semper ta completamente irespetuoso unda tin speculacion tocante un manager cu ta na su posicion. Mi ta presidente di Asociacion di Manager di e Liga. Mi no tin tempo pa e sorto di cos aki."

Southgate a bisa cu su enfoke ta solamente riba Euro 2024.

Wega di clasificacion Nort Korea-Hapon cancela pa "circunstancia imprevisto"

(AP) — Wega di clasificacion pa Mundial entre Nort Korea y Hapon na Pyongyang no ta bay tuma lugar manera tabata programa diamars.

Confederacion Asiatico di Futbol (AFC) a confirma ayera cu e wega a keda cancela.

Hefe di Asociacion Hapones di Futbol, Kozo Tashima a bisa cu nan no ta bayendo Nort Korea diahuebs, tiki despues di derota Nort Korea 1-0 na Tokyo.

Nort Korea tabata aparentemente preocupa pa "un malesa infeccioso maligno" na Hapon, den un referencia aparente na aumento di casonan di infeccion di streptococcus. Sinembargo, e Confedereacion a bisa solamente cu tabata "circunstancia imprevisto."

"E decision... ta yega despues cu Asociacion di Futbol di Republica Popular Democratico di Korea a informa AFC dia 20 di maart di e necesidad pa move e partido pa un sitio neutral pa motibo di circunstancianan inevitable," a bisa den un declaracion.

Hapon tin tres victoria den tres wega pa lidera Grupo B den Asia. Nort Korea tin un victoria den tres wega.

Camiseta nobo di futbol Ingles causando conmocion pa re-coloracion di bandera

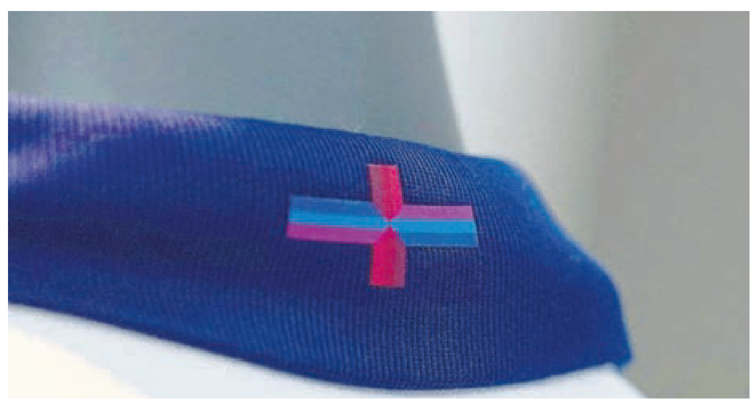
(AP) — Camiseta nobo di team nacional masculino di futbol Ingles ta causando controversia. No ta djis e prijs cu ta causando molester. E decision di Nike pa cambia color di e St. George's Cross riba e camiseta for di e tradicional blanco cu cora a pone hasta e prome minister y e homber cu ta faborito como su succesor pa laga nan disgusto bira conoci.

Un peticion riba Change.org pidiendo un cambio di diseño a atrae mas cu 22mil firma pa ayera tardi.

E camiseta nobo diseña pa Nike, cual tabata modela pa capitan Ingles, Harry Kane, ta siendo lansa na caminda pa Campeonato Europeo na Alemania. E cruz altera riba parti patras di e camisa tin strepi horizontal blauw y biña. Nike ta bisa cu e ta un "update dibertido" pa e camiseta y ta recorda di e training kit cu Inglatera a bisti na e Mundial 1966, e unico torneo mayor gana pa e team masculino. Inglatera ta bay cuminsa Euro 2024 e berano aki como un di e faboritonan.

Keir Starmer, lider di oposicion principal, Partido Labor, y un fanatico di Arsenal den Premier League Ingles, a bisa cu e ta kere cu e bandera, marca pa un imagen di St. George's Cross, ta un "unificador" y cu Nike mester "reconsidera" su decision pa modifik'e. "No mester cambie," el a bisa un corant. "Nos djis mester ta orguyoso di dje.

Prome minister Conservador, Rishi Sunak, di bishita den nort di Inglatera, tambe a contesta tocante e cruz altera. "Mi ta preferi y e original y

mi opinion general ta cu ora ta trata di nos banderanan nacional, nos no mester mishi cu nan pasobra nan ta un fuente di orguyo, identidad, ken nos ta y nan ta perfecto manera nan ta," segun Sunak, kende ta sostene Southampton, cu tin mira riba promocion back den Premier League. Nike y Asociacion Ingles di Futbol (FA) a indica cu nan no ta bay cambie back. A pesar di e critica, FA a defende e diseño, bisando cu "no ta prome biaha" cu diseñonan di diferente color inspira pa St. George's Cross a aparece riba camisetanan Ingles y cu e tabata "hopi orguyoso" di e cruz tradicional.

Pa hopi persona, e problema ta menos e color di e bandera y mas su prijs. Un version "autentico" pa adulto ta bay costa 125 libra ($155) y 120 libra pa mucha. Esey ta haci cartera dolor na un momento unda presupuestonan di hogarnan a stretch como resultado di un di e crisisnan di costo di bida mas grave den decadas.

Asociacion di Sostenedornan di Futbol pa largo a keha di e prijs caro di camiseta di replica y a sugeri cu mester pone un fecha di caduca riba e kitnan pa asina e cumpradornan sa con largo e ta bay keda den uso prome cu lansa un version nobo.

Directie Buitenlandse Betrekkingen Aruba:

Tur persona di nacionalidad Hulandes na Haiti: Registra pa e servicio di informacion

Durante di e ultimo lunanan gobierno di Aruba conhuntamente cu Ministerio di Asuntonan Exterior di Hulanda ta sigui di cerca e acontecimentonan na Haiti. E situacion na Haiti ta sigui deteriora y ta particularmente preocupante na e capital Port au Prince.

Ministerio di Asuntonan Exterior di reino Hulandes ta pidi encarecidamente na tur persona di nacionalidad Hulandes cu ta na e momentonan aki na Haiti, pa nan registra nan mes via e servicio di informacion. Di e forma aki reino Hulandes por tin un bista ken y cuanto persona ta na e pais pa asina por mantene tur na altura di cualkier evolucion y por brinda asesoria, por ehempel si mira oportunidad pa sali for di Haiti.

Kico a haci te na e momentonan aki?
Ministerio di Asuntonan Exterior di reino a tuma contacto telefonico cu personanan di nacionalidad Hulandes cu ta residencia na Haiti. E esfuerso aki a demostra cu ta un cantidad limita tin estableci na Haiti y na e momentonan aki no a ricibi peticion pa asistencia.

Recientemente dia 5 di maart reino Hulandes a duna un conseho negativo di biahe pa Haiti y pa e personanan cu ta na e pais pa bandona Haiti. Dia 7 di maart ultimo a personanan di nacionalidad Hulandes cu a registra a ricibi un mensahe.

Por fabor tuma nota cu reino Hulandes no tin un embahada na Haiti. Tur servicio, pa personanan di nacionalidad Hulandes cu ta encontra nan mes na Haiti, ta duna door di e embahada Hulandes na Santo Domingo, Republica Dominicana, cu e sosten di e Consul Honorario di Haiti na Port au Prince.

Conseho di biahe:
Pa mas informacion over di conseho di biahe pa Haiti klik riba e link di e website di Ministerio di Asuntonan Exterior di Reino Hulandes: www.nederlandwereldwijd.nl

Resultado Sorteo
Maart 22

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
4658	3103	5510	3644
2950	1060	SUPER5	4312
9402	7720	-	8948

	MERDIA	ANOCHI
CATOCHI	Sorteo # 4217	Sorteo # 8201
	7387	1110
	7627	6646
	4734	2674
MULTI-X	X2	X3
BIG 4	Sorteo # 4217	Sorteo # 7245
	2917	6187
MULTI-X	X2	X2
1OFF	Sorteo # 2273	Sorteo # 1950
	7268	8687
ZODIAC	Sorteo # 4217	Sorteo # 6004
	3854	0343
	Tauro	Libra
LUCKY 3	Sorteo # 1091	Sorteo # 934
	757	622
MULTI-X	X2	X2

LOTTO 5

Sorteo #		Joker	Letter
0	x Jackpot	Proximo Jackpot	
0	x Match 4+	140.000,-	
0	x Match 4		
0	x Afl. 12,00		

LOTTO DI DIA

02-07-20-21-22

Sorteo # 6423		Proximo Jackpot
0	x Jackpot	56.000,-
4	x Match 4	
164	x Afl 8,00	

MINI MEGA

05-20-26-27

Sorteo # 1647		Mega Ball 10
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
0	x match 4	300.000,-
3	x Afl. 500,00	
45	x Afl 50.00	
38	x Afl.15,00	

MINI MEGA MEGA PLUS **Afl. 400.000,-**

KORSOU
Sorteo #

Recordatorio y invitacion pa hobennan "Ban cana cu Hesus"

Pastoral Hubenil Aruba (PHA) ta recorda tur hoben, amigo- y compañeronan cu e Caminda di Cruz diferente ta tuma luga diasabra 23 di maart. Invitacion ta bay tambe na famia completo.

E grupo ta topa 6'or di mainta na e parkinglot di e Santana di Sabana Basora pa cuminsa, cana un poco y drenta nos naturalesa. E duracion ta un ora y mey y lo caba bek n'e mesun parkinglot.

PHA ta pidi esnan cu ta bay participa pa bin na tempo, trece un flashlight, termo cu awa y bisti bon keds na pia. Ki bunita ta pa habri e dia cu salida di solo y oracion, disfrutando di un dia mas cu Dios a duna bo pa reflexiona riba e Pasion y Morto di Hesus.

Check y like e facebook page di Pastoral Hubenil Aruba y haya asina mas info, see you 23/3 @
6 am. Bo ta dispuesto pa haci sacrificio pa hunto "Ban cana cu Hesus"?

King Classic Sudoku

					6			8
		7		4			1	
	1	9	2					
		4		9				
2				5		3	6	
9	3			8		4	5	
			5					
1	9			6		7		3
						5		4

Difficulty: ★★★★ 3/23

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord (close to the hotels)
Tel: 736-2952 or 593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Eagle	San Lucas
Tel. 587 9011	Tel. 584 5119

EMERGENCIA 911

POLIS

Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA

Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD

Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA

Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

SDG Commissie Aruba ta presenta tayer "Raising SDG Public Awareness"

Gobierno di Aruba pa medio di SDG Commissie Aruba den colaboracion cu Nacionnan Uni ta organisando un tayer riba e tema "Raising SDG Public Awareness".
E tayer tin como meta pa aumenta e conocemento y crea conscientisacion tocante e Metanan Mundial pa Desaroyo Sostenibel (SDG) 2030 di Nacionnan Uni. Aruba como pais autonomo den reino Hulandes tambe a uni su mes na logra e metanan aki.
Ken por participa?

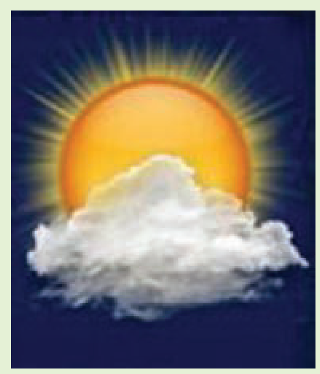

SDG Commissie Aruba ta invita companianan, organisacionnan, NGO's y prensa pa inscribi un representante cu ta traha den e area di Comunicacion, PR, Marketing of di Maneho (policy) pa acudi na e tayer.
Contenido di e tayer
E participante lo siña strategianan di Comunicacion con pa aplica e conocemento di SDG's den e empresa of organisacion y evidence based communication. Como tambe e balor di crea partnerships, best practices y hermentnan y di e forma aki contribui na conscientisacion di e Metanan Mundial pa Desaroyo Sostenibel.
Dia: 27 di maart 2024
Orario: 1 PM pa 4.30 PM
Lugar: DEACI / Directie Economische Zaken, Handel en Industrie @ Sun Plaza Mall.
Costo: gratis

Pa registra por bishita e pagina di Facebook of Instagram di SDG Aruba of klik riba e link yena e formulario: https://forms.gle/f4yNDY-QQafjoqwCs7.

Importante pa tene cuenta
Pa motibo cu e cuponan ta limita y nos compromiso pa e cursistanan refleha e diversidad di nos comunidad nos ta implementa un proceso di seleccion y e principio di "first come first serve". Asina ta registra lo mas pronto posibel pa forma parti di e tayer dinamico riba e area di Comunicacion Strategico di SDG's ofreci completamente gratis door di Nacionnan Uni.
Trahando hunto na e Metanan Mundial pa Desaroyo Sostenibel di Nacionnan Uni, Aruba tambe por logra e metanan pa aña 2030. Pa mas informacion kico e SDG ta y kico e ta encera por bishita e siguiente link: https://sdgs.un.org/goals
Bishita e website di SDG Aruba https://sdgaruba.com/pages/ y conoce un poco mas di e iniciativanan di Aruba pa logra e Metanan Mundial pa Desaroyo Sostenibel di Nacionnan Uni.

Pronostico di tempo

Tempo:
Awe tardi y awe nochi: parcialmente nubla y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nubla sin awasero di importancia

Temperatura maximo 32 grado celsius
Temperatura minimo 26 grado celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 33 pa 38 grado celsius
UV index: 12

Bahada di solo : 6:51 pm
Subida di solo : 6:41 am

Biento:
Modera for di direccion oost te oost- noordoost;
Forsa 3 te 4 (12 te 30 km/ora, 7 te 16 nudo).
Den dia basta fuerte te posiblemente fuerte den rafaga; Forsa 5 te 6 (31 te 50 km/ora, 17 te 27 nudo).

Situacion general di tempo pa proximo 24 ora:
No ta spera cambionan grandi den e tipo di clima cu tin actualmente. Pa e motibo aki no ta spera awasero di importancia y tempo seco lo domina.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan protegi di costa: keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil te modera, entre 2 pa 3 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: generalmente modera cu olanan di 4 pa 5 pia

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Dios ta amor y amor ta Dios, maske mi no ta na e mundo aki mas, tur dia lo mi ta banda di boso curazon, mi por stens di loke Señor ta haci" Salmo 33

Cu inmenso tristeza na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ruman y omo stima:

Rosimbo Werleman

Cariñosamente conocí como "Ronny of Oi"
*06-05-1959 – †09-03-2024
Ex-trahado di Telefondienst

Na nomber di su
Mayornan:
† Margaritha y †Genaro Werleman-Everon

Rumannan: Beto Rafini
† Fransisco Rafini
Irena y †Emiterio "Emi" Boekhoudt-Rafini
Yolanda y Miano Croes-Rafini
Esteban Rafini
Franklin y Ana Werleman-Diaz

Subrinonan: Lisette Boekhoudt
†Emilio "Gino" Boekhoudt
Sharon Boekhoudt
Chamila Croes
Oswin Croes
Sheila Rafini y Albert
David Rafini y Anushka
Jenny Rafini
Junior Rafini
†Myrlene Rafini
Jonathan Werleman
Alexander Werleman
Renny Werleman y Famia

Tantanan: Remacla Everon y Famia
Sira y Eloy Dania y Famia
Tanta Nichi Everon (na Hulanda)
†Beltran Everon y famia
†Daniel "Mo Nachi" Everon y famia
†Calixto "Mo Tali" Everon y famia
†Esteban Werleman y famia
†Raymundo Werleman y famia
†Juana y Otilio Lacle y Famia
†Martina Erasmus y famia

Padrino: Charles Dake
†Shon Me Everon

Madrino: †Maria Everon Santana

Tur sobre subrino/a, primo/a y demas famia y conocido na Aruba y Hulanda.

Bon amigo: Mito Croes y Tilo Boekhoudt

Su 2 cacho nan stima: Muñeca y Princesa

Demas famia: Werleman, Rafini, Boekhoudt, de Oliveira e Silva, Croes, Diaz, Dania, Lacle, Everon.

Nos disculpa si den nos tristeza nos por a lubida algun of otro familiar.

Acto di entiero lo tuma lugar diasabra 23 Maart 2024 na misa Santa Filomena na Paradera.
Nos defunto stima lo reposa di 9am pa 11am na misa Santa Filomena pa despues sigui pa su ultimo lugar di sosiego na Santana Catolico Pastoor Kraanwinkel Paradera.
Alabes nos kier invita pa 1 Santo Sacrificio di misa cual lo tuma lugar na Misa Santa Filomena na Paradera, dialuna 25 di maart 2024 pa 7'or di anochi.

Lamentablemente nos no por ricibi bishita di condolencia na cas despues di entiero.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Mayra M. Colina

*04-11-1961 †19-03-2024

Na nomber di su:

Ruman: Gina Jaeger-Colina

Sobrinonan: Matthew and Justin Jaeger

Omonan y Tantanan

Swa: Rod Jaeger

Primo y primanan, amigo y amiganan, bisiñanan.

Despensa nos si den nos tristeza nos por a lubida un of otro persona

Ta invita pa e acto di despedida cu lo tuma lugar Diasabra 23 di maart 2024 na Aurora Funeral Home for di 9:00 di mainta pa 11:00 or di mainta. Cremashon lo tuma lugar den seno familiar.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Jesmine Maria Vrolijk-Jacobs

*06-12-1956 - †16-03-2024

Oportunidad pa condolencia: dialuna 25 di maart 2024 di 07:00 – 09-00 pm na Aurora Funeral Home

Acto di entiero lo tuma lugar diamars 26 di maart 2024 di 02:00 – 04:00 pm na misa Papa Juan Pablo II na Tanki Leendert, despues lo sali pa Santana catolico na Noord.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Lagrima y flornan por seca,
su recuerdonan y tur loke el a haci
y significa pa nos, lo keda grabá
pa semper den nos mente y curason.
"Cerca Dios mi alma ta na paz,
ta di E mi salbacion ta bin"
Salmo 62:1

Cu profundo tristeza den nos curazon, pero agradecido na Señor pa tur locual el a haci y significa pa nos, nos ta anuncia cu a bay sosega den brasa di Señor

Juan Dominico Semeleer

* 21-11-1931 † 20-03-2024

Casá: Francisca 'Sira' Semeleer-Erasmus

Yuinan:
Irena Semeleer (na Hulanda)
†Meriam Semeleer
Silvia Semeleer
Roy y Beatriz Semeleer - Rios
Jimmy Semeleer
Jackquelene Semeleer

Nieto- y Nietanan:
Giovanni Lew Jen Tai y Nakary Garcia Rondon
Julissa 'Lilly' Croes (na Hulanda)
Anushka Lew Jen Tai
Sasha y Karime Chung - Valencia-Montoya
Sharine Croes (na Hulanda)
Francis 'Kimmy' y Nanoek Chung - Richardson
Candred 'Shuby' Lanoy
Jarl Falconi (na Hulanda)
Roger y Jimberlyn Semeleer - Romero
Jowald Theysen
Garvin Semeleer

Bisanieto- y Bisanietanan:
Isabel Lew Jen Tai (na Hulanda), Zuly Hermanus, Trevor Hermanus, Jurian Lanoy, Jayruq Lanoy, Mia-Ava Hermanus, Jazalyn Wilson (na Hulanda), Jahir Semeleer, Zavian Chung, Jileeny Thijssen (na Hulanda), Chloé Semeleer

Rumannan:
†Rafael y Maximina Semeleer - Paesch
†Vicente y †Carmen Semeleer - Madriz
†Francisco Semeleer

Subrino- y Subrinanan y nan famia:
Glenda Vrolijk, Francisco Semeleer, Antonio Semeleer, Dominico Semeleer, Magaly Zievinger, Rafael Semeleer, Johannus Semeleer, Elvis Semeleer, Mervin Semeleer, †Alvaro Semeleer y Ricky Semeleer

Swa- y Cuñanan:
†Jacobo y †Rufina Erasmus - Boekhoudt y famia
†Vicente y †Ida Erasmus - Hill y famia
†Pedrito Erasmus y †Rafaela Croes y famia
†Juanita Erasmus
†Ita Erasmus y famia
†Eligio y Antonia Erasmus y famia
Annie y Erwin Vis y famia
Betty y Casin Giel y famia
Norma Erasmus y famia

Primo- y Primanan, Comer- y Compernan, Bisiñanan

Personanan apreciá di cas: Eddy Hermanus, Vanessa Rasmussen, Jurina Maduro, Ricky Loont, Sonia Hopmans, Christina 'Tita' Sterkenburg – Matos

Ayudantenan di cas: Gloria y Shakira

Demas famia: Semeleer, Erasmus, Croes, Wilson, Thijssen, Lew Jen Tai, Rasmussen, Hermanus, Chung, Falconi, Richardson, Valencia-Montoya, Rios, Romero, Lanoy, Theysen, Maduro, Garcia-Rondon, Loont, Vrolijk, Zievinger, Ruiz, Kelly, Flanegin,
De Kort, Romano, Figaroa

Su ex-coleganan di LAGO y miembronan di IOWUA

Ta invita tur amigo-, amiga- y conocirnan na e acto di entiero cual lo tuma lugar Diaranson, 27 di Maart 2024, na Misa Santa Anna na Noord. Nos defunto stimá lo reposa di 9am pa 11am na Misa Santa Anna, Noord, pa despues sigui na su ultimo sosiego na Santana Catolico na Noord.

Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no por risibi bishita di condolencia na cas y ta pidi disculpa si encaso nos por a lubida un of otro famia den nos tristeza.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Bin serka mi tur cu ta cansa y carga y lo mi duna boso sosiego eterno – Mateo 11:28

Cu honda pena pero conforme cu boluntad di Dios nos ta anuncia fayecimento di:

Teofilo Villano DANIA
Cariñosamente yama: "Lo" y "Tatay"
*29-02-1944 - †19-03-2024

Na nomber di su :

Señora: Ysabel Arias

Yiunan: Anchie Dania y yiunan
Richard Dania y yiunan
Gwendoline Dania y juinan
Alex Dania
† Johnny Dania y yiu
Eduardo Dania y yiu
Manera yiu: Rosa Maria Brito y yiunan

Rumannan: †Aura y †Boei Ras
Gerarda y †Pancrasio Suarez
†Teresita Gomez-Dania
Elvira Dania
†Swinda Dania
Rudolf y Sita Dania
Lourdes y Orlando Villacis
Erwin y Lucia Dania
Fabiola Dania
Mescos ruman: Lienchi Erasmus

Mama di su yiunan: Marcolina Maduro

Omonan: †Hendrik Dania y yiunan
†Hose Dania y yiunan
†Nicky Hoek y yiunan
†Jossy Hoek y yiunan

Tantanan: †Josefa Bakmeyer y yiunan
Susana Dania y yiunan

Sobrino y Sobrinanan:
Jacqueline Ras y yiunan; Edgar Ras y yiu
Victor Suarez y famia; Soraida Suarez y famia; Harold Suarez; Mimi y Frank Peña y yiunan; Magaly Suarez
Sigmar Maduro y Lennie y yiunan
Leidimar y Glembert Kock y yiunan; Ghislaine Dania y Lyrick
Koolman y yiunan; Alicia Dania y Josue Hernandez y yiunan
Mescos cu sobrina: Dianhdra, Sherwin y Jarred Howell

Nieto y bisanietonan, Ihanan, comer y compernan, primo y primanan, bisiña stima Irma Kock y famia, amigo y amiganan, Staf y personal Huize Marie Stella seccion Anglo y Aloe

Y demas famia:
Dania, Loefstop, Loopstok, Hoek, Ras, Suarez, Maduro, Danje, Villacis, Silvestre, Willems, Bakmeyer, Wout, Peña, Alberts, Robert, Henricus, Desbarida, Helder, Kelly, Franken, Werleman, Paesch, Vrolijk, de Lange, Kock, Koolman, Croeze, Navas, Leon, Villes, Boekhoudt, Dabian, Croes, van der Biezen, Howell y Erasmus

Demas famia na Corsow: Leito, Montesant, Pieters, Senior y Foe

ta invita tur amigonan, bisiñanan y conocirnan pa e acto di condolencia y entierro cu lo tuma lugar diasabra 30 di maart 2024 na Aurora Funeral Home. E restonan mortal di Teofilo lo ta reposa di 2'or pa 4'or di atardi na Aurora Funeral Home. Despues lo sali pa Santana Central na Sabana Basora.

Despues di entierro no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

Lo tin un box disponibel na Aurora Funeral Home pa donacion pa obranan caricativo.

Union Europeo lo impone tarifa riba grano Ruso, preocupa cu Moscu lo usa exportacion como arma di guera

(AP)—E Comision Europeo kier preveni Rusia usa producto di agricultura como un herment pa causa caos riba e mercado Europeo y ta moviendo pa impone tarifa riba importacion di grano for di Rusia y Belarus.

E tarifanan tambe ta diseña pa nenga Rusia cualkier ganashi, pasobra nan lo reprimi exportacion pa UE, e comision a bisa.
Importacion di cerealnan, azeta di simia y productonan di Rusia y su aliado Belarus ta solamente 1% di e tamaño di e mercado Europeo, cu suministradonan domestico proveendo un gran parti.
Pero cu campesinonan frustra preocupa caba di e aumenta di importacion Ucraniano barata, UE tin miedo cu Rusia lo ta encurasha pa probecha di e situacion tenso pa sigui destabilisa e bloque di 27 nacion.
"E caida den suministracion lo ser yena parcialmente pa produccion domestico dentro di Europa, y asina beneficia campesinonan Europeo cu lo por bende den Europa," e comision a bisa. "Ademas, ta anticipa cu lo yena e caida cu importacion for di tercer paisnan cu tradicionalmente ta suministra mercadonan Europeo, manera Merca, Brazil, Ucrania, Serbia of Argentina."
Importacion Europeo di cerealnan, azetanan di simia y productonan di Rusia ta inclui trigo, maishi y hariña di girasol tabata conta pa 4.2 miyon ton metrico den 2023, cu un balor di 1.3 biyon euro. Pa compara, suministradonan Europeo ta provee 300 miyon ton metrico pa aña.
E tarifanan tabata diseña pa ta halto suficiente pa descurasha importacion Ruso. Bao di e plan di e comision, cual por adopta rapidamente mirando cu e ta rekeri aprobacion di solamente un tercer di e bloque, e tareanan lo sea yega te 95 euro pa cada ton metrico, of aumenta prijs pa al menos 50%.
Admeas, Rusia y Belarus tampoco lo no tin acceso na cualkier di e quotanan WTO di UE riba grano cu ta ofrece tratamento miho di tarifa pa algun producto. "Nos ta propone e implementacion di tarifa riba e importacionnan Ruso aki pa mitiga e riesgo creciente riba nos mercado y nos campesinonan," segun presidente di e Comision Europeo, Ursula von der Leyen, a bisa.
"Nan lo reduci e capacidad di Rusia pa explota UE pa e beneficia di su mashin di guera. Y nos ta mantene nos compromiso pa preserva seguridad alimentario global, specialmente pa paisnan den desaroyo."
Den apoyo pa Ucrania den e guera contra Rusia, UE a impone varios ronda di sancion riba Moscu. E medidanan a afecta e sector di energia, banconan, e compania di mineria di diamanta mas grandi na mundo y otro empresanan, y a haci oficialnan Ruso victima di activonan para y prohibicion di biahe.
Prijsnan global riba cuminda a alcansa un nivel record como resultado di e invasion di Rusia riba Ucrania combina cu otro factor, pero desde e tempo ey a cuminsa cay den 2022.
Mientras cu UE no ta prohibi exportacion di cuminda Ruso of fertilisador pa nacionnan no-UE como parti di su pakete di sancion, Moscu a culpa UE pa e deficit di cuminda global. Oficialnan di UE a bisa cu e tarifanan riba grano Ruso lo no afecta comercio cu tercer paisnan, y cu e transito via UE lo no ser stroba. "P'esey e tarifanan proponi no lo afecta seguridad alimentario global, particularmente pa paisnan den desaroyo," e comision a bisa. "Al contrario, ta anticipa cu esaki lo crea incentivo pa Rusia exporta pa mercadonan no Europeo, incluyendo paisnan den desaroyo."

Rusia ta ataca facilidadnan di coriente Ucraniano, incluyendo un planta importante di hidroelectricidad

(AP)—Rusia a ataca facilidadnan di coriente den gran parti di Ucrania, incluyendo e planta hidroelectrico mas grandi den e pais, causando blackoutnan den gran parti di e pais y matando al menos cinco hende, oficialnan a bisa diabierna.

Presidente Volodymyr Zelenskyy a bisa cu a usa mas cu 60 drone y aproximadamente 90 raket den e atake. Esaki a bin un dia despues cu Rusia a lansa 31 misil den un solo atake riba e capital. Esaki tabata e asalto mas grandi riba Ucrania su infrastructura di coriente durante e guera di mas cu dos aña, segun Volodymyr Kudrytsky, hefe di e utilidad nacional Ukrenergo.
"E atake aki tabata specialmente peligroso pasobra e oponente a combina diferente metodo di atake, dronenan kamikaze, ballistico y misilnan crucero," el a conta AP. El a bisa cu e ciudad di Kharkic, e di dos mas grandi den Ucrania, a sufri mas daño.
Durante temporada di invierno, Rusia a ataca Ucrania su infrastructura di energia, resultando den varios blackout den e pais. Hopi a adverti cu Rusia por ripiti e strategia aki e invierno binidero. Pero en bes di esey, Rusia a lansa misilnan masivo y atakenan di drone principalmente dirigi na e industria di defensa di Ucrania.
Tur atake grandi ta agota e capacidadnan di Ucrania pa repele e misilnan Ruso. Zelenskyy ta urgiendo aliadonan den West pa varios siman caba pa provee mas sistema di defensa aereo y municion entre e retraso di ayudo for di Merca.
"Cu misilnan Ruso, no tin retraso, manera cu e paketenan di nos pa nos estado. Shahednan no tin duda, manera algun politiconan. Ta importante pa comprondе e costo di retraso y decisionnan posponi," Zelenskyy a bisa, referiendo na e dronenan Shahed traha na Iran, cual Rusia ta usa ampliamento den e guera.
E atakenan a causa un candela na e Dnipro Hydroelectric Station, cual ta suministra electricidad na Zaporizhzhia Nuclear Power Plant, e instalacion di poder nuclear mas grandi den Europa.
E liña principal di poder externo pa e planta a ser corta, segun hefe di e International Atomic Energy Agency, Rafael Grossi, a bisa diabierna, pero e operador di energia nuclear na Ucrania a bisa cu a restaura esaki varios ora despues.
E planta ta ocupa pa tropanan Ruso, y bringamento rond di e planta ta un preocupacion constante pa via di e posibilidad di un accidente nuclear. E dam na e stacion hidroelectrico no ta den riesgo di traspaso, e autoridad di hidroelectricidad a bisa. Un traspaso di e dam por no solamente stroba suministracion pa e planta nuclear pero tambe causa inundacion severo similar na loke a sosode aña pasa ora un dam grandi na Kakhovka a colapsa.
Tres hende a muri y al menos ocho a keda herida den e atakenan Ruso, segun gobernador regional di Zaporizhzhia, Ivan Fedorov. Atakenan riba facilidad energetico den e region di Kharvik a causa blackout den e segunda ciudad mas grandi di e pais y a stroba sistemanan di sirena importante. Gobernador regional Oleh Syniehubov a bisa cu polis lo informa residentenan di posibel atakenan aereo via speaker y walkie-talkie y cu lo envia alertanan via celular.

A reporta otro atakenan den areanan di west Ucrania ley di e liña frontal di bataya. Dos hende a muri den e region di Khmelnytskyi, segun e ministerio di Asunto Interior.
E blackoutnan a laga 1,060 minero pega den e region di Dnipropetrovsk y un evacuacion ta na caminda, segun e compania priva di energia DTEK. "Mundo ta mira e victimanan di e teroristanan Ruso mas claro posibel: plantanan di energia y liña di suministracion di energia, damnan hidroelectrico, edificionan residencial, hasta un trolleybus. Rusia ta bringando contra e bida ordinario di hende," Zelenskyy a bisa diabierna den e aplicacion di mensahe Telegram.
Oficialnan Ruso a bisa diabierna cu un persona a muri y al menos tres a keda herida den shelling Ucraniano di areanan cerca di frontera. E gobernador di e region di

Belgorod, Vyacheslav Gladkov, a bisa cu un hende muhe a muri ora un shell a cay den bisindario. Ademas dos persona den cercania a keda herida. E ciudad di Tetkino den e region Kursk a ser bombardia, resultando den un persona herida, segun gobernador Roamn Starovoit.
Ambos region a cay victima di shelling y atakenan di drone durante e ultimo simannan y oficialnan a bisa cu intentonan pa luchadornan Ucraniano pa crusa den teritorio Ruso a ser repele.
Oficialnan Ruso ta referi na e conflicto como un "operacion special militar," evitando e palabra "guera." Pero vocero di Kremlin Dmitry Peskov a atrae atencion diabierna ora e conta un corant Ruso cu "ora e west colectivo bira un participante den esaki den banda di Ucraniano, pa nos esaki a bira un guera caba."
Despues el a conta reporteronan den un yamada di conferencia cu "esaki no ta conecta na ningun tipo di cambio huridico. Esaki ta un pa ley un SVO," e acronimo Ruso pa operacion special militar."
Ambos Peskov y presidente Vladimir Putin a usa e palabra "guera" tocante e bringamento den Ucrania.

Consehero legal di Union Europeo ta apoya anulacion di acuerdo di pesca entre UE y Maroco

(AP)—Un consehero pa e corte mas halto di Union Europeo a recomenda diahuebs pa e anula un acuerdo cu Maroco cual por a permiti botonan Europeo pisca riba e costa di e parti west di e Sahara cu ta den disputa.

E consehero a bisa cu e acuerdo no ta tuma na cuenta completamento e consecuencianan riba e derechonan di e pueblo di e teritorio disputa "pa beneficio for di e recursonan natural di e awanan."

E abogado general pa e Corte di Husticia di UE a apoya e huicio anterior di e corte y a recomenda pa e rechasa apelacion cu a busca pa mantene e Sustainable Fisheries Partnership Agreement cu Maroco y a manda e caso back pa un corte mas abao. Den 2021 e corte a dicidi en fabor di e pro-independencia Polisario Front cu e acuerdo a viola e derechonan di e pueblo den e region disputa.

E acuerdo a mustra unda navenan Europeo cu permisonan Marocano por pisca y a inclui awanan bao control di Maroco di e teritorio disputa. E recomendacion di e abogado general Tamata Capeta a conclui cu e acuerdo a fracasa "pa trata e teritorio di e parti west di e Sahara como 'separa y distincto' for di e teritorio di e Reino di Maroco." Pero el a bisa cu Europa por negocia cu Maroco como e poder adminsitrativo di e teritorio den nomber di residentenan tanten cu trata nan separadamente.

En general e corte ta sigui recomendacionnan for di expertonan legal apunta manera Capeta y e recomendacionnan diahuebs ta afecta Maroco y e autoridadnan Europeo cu a apela e huicio. E corte probablemente lo considera su recomendacionnan y regresa cu un huicio den e lunanan binidero. Desde cu e acuerdo di cuatro aña a vence na juli, e decision anticipa di e corte por duna forma na acuerdonan den futuro, no ningun den efecto.

Maroco no tabata parti di e caso, aunke asociacionnan di comercio pa su piscado- y campesinonan a apoya e apelacionnan. Mustapha Baitas, e vocero di gobierno di e pais, a subraya diahuebs cu e recomendacionnan no tabata vinculante.

"Union Europeo mester, por medio di su institucionnan y estado miembronan, asumi completamente su responsabilidad pa e preservacion y proteccion di e partnership cu Maroco entre provocacionnan y maniobranan politico," el a bisa, segun e agencia noticiero di e estado MAP.

E acuerdo entre Maroco y UE tabata esun mas recien di un serie di acuerdonan data for di 1988 y a provee Maroco 208 miyon euro durante cuatro aña den un intercambio pa 129 permiso di piscamento, mayormente pa botonan Spaño.

amc unicon
Sunrise City Sale
FRIDAY
MARCH 22ND
9AM-6PM
SATURDAY
MARCH 23RD
9AM-6PM
UP TO
80% OFF
ON SELECTED ITEMS
15% OFF
ON CREDIT UP TO
36 MONTHS
0% DOWN PAYMENT
LG UHD TV
43"
AT AMC UNICON SAN NICOLAS

ARUBA VANDAAG®

Zaterdag 23 maart 2024 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

Miguel Mansur vraagt urgent overleg over situatie fractieleider RAIZ

Pagina 4

Het Hof verbiedt Aruba Ocean Villas om te beginnen met werken op Isla di Oro

Pagina 3

Algemene Rekenkamer: Overheid ontbeert toezicht op kwaliteit van wegonderhoud in Curaçao

Pagina 8

ARUBAVANDAAG

Regering doet goede zaken... 300 miljoen surplus in plaats van 200...

2023 was een buitengewoon succesvol jaar waar het de overheidsfinanciën betrof. Voor andere zaken gold dit minder, maar dat bespreken we later wel. Hoe groot was dan dat financiële succes? Als je een toename in inkomsten verwacht van 200 miljoen en het wordt opeens 300 miljoen en je surplus op de begroting 2023 wordt zowat 4% BBP, dan zullen we alleen maar blije gezichten zien, tenminste, bij degene die beurt, niet bij degenen die het hebben moeten betalen.

Een prangende vraag is natuurlijk waar dit allemaal aan gelegen was. Ten eerste was er sprake van een forse economische groei die voor meer werkgelegenheid heeft gezorgd, dus meer inkomsten uit loonbelasting en meer consumptie vanwege de toegenomen koopkracht, dus meer omzetbelasting, ook vanwege het gegroeide toerisme dat ook weer de consumptie heeft aangewakkerd. Maar er was meer aan de hand en dat was de verhoging van de omzetbelasting (BBO) aan het begin van het jaar (van 6% naar 7%) en daarna de invoering van de omzetbelasting aan de grens in de tweede helft van het jaar. Dit heeft ervoor gezorgd dat het leeuwendeel van de extra inkomsten afkomstig was van de BBO. In ieder geval kunnen die extra hoge inkomsten van de overheid onderwerp van discussie zijn, of die echt zo hoog hadden moeten zijn. Er was met Nederland een minimum afgesproken van 1% BBP voor de begroting, daarna wordt de begrotingswijziging van 2023 gebaseerd op 1,6% BBP, om vervolgens het jaar te beëindigen met, op basis van de (voorlopige) cijfers van de Centrale Bank van Aruba, een surplus van meer dan 4% BBP. Voorlopige cijfers die overigens ook afkomstig zijn van de overheid.

De vraag die nu bij ons opkomt is: hoeveel van dit verhaal was tevoren al bekend bij de regering? Volgens de meest recente voorspelling van de overheid zelf, in de meerjarenbegroting die bij de begroting 2024 was aangeleverd, was al een toename voorzien van ongeveer Afl. 200 miljoen. Dat was al meer dan 3% BBP, dus heel wat meer dan in het akkoord met Nederland vereiste minimum van 1% BBP. Maar, als je dan zoveel meer binnen haalt, en ook niet alleen gebaseerd op economische groei maar ook op een forse verzwaring van het belastingregime, zal er wel een discussie moeten komen over of dat allemaal wel gerechtvaardigd was. Dit temeer omdat de verhoging van de indirecte belastingen vooral in het nadeel werkt van de lagere inkomens die een relatief groter deel van hun inkomen moeten besteden aan basiszaken zoals voeding en transport. Nu de cijfers bekend worden kunnen we hopelijk het politieke debat hierover verwachten, in aanmerking nemend dat de toename van de belastingdruk van tevoren al onderwerp van discussie was. Maar, daarnaast zijn er verschillende vragen die een antwoord behoeven. Bijvoorbeeld: waarom was er dit jaar zo'n grote vertraging in het aanleveren van de financiële cijfers? Waarom zelfs de Centrale Bank achter liep met hun verslaggeving, die overigens ook afhankelijk is van diezelfde overheid? Het CAft was de enige instantie die dit optreden van de regering bekritiseerde, daarbij wijzend op de belemmering die dit met zich meebrengt voor de taken van de Staten en het CAft zelf. Is het dan niet vreemd dat het CAft op dit verzuim moet wijzen, dat het parlement belemmert in de uitoefening van de taak om de begroting te bepalen en/of te wijzigen (het budgetrecht), maar dat van de kant van het parlement zelf dit kennelijk wordt beschouwd als een minder belangrijke zaak? In ieder geval is de Centrale Bank erin geslaagd om recentelijk de ontbrekende cijfers tot en met einde 2023 te verkrijgen, terwijl het CAft onlangs nog commentaar moest leveren op kwartaal 3-2023, terwijl men waarschijnlijk met ongeduld afwacht wanneer kwartaal 4-2023, dat medio februari al binnen had moeten komen, nu eindelijk wordt afgeleverd... De vraag aan de regering zou moeten zijn: is die vertraging nu puur toeval, of is het incompetentie of onbekwaamheid aan overheidszijde, of was het iets opzettelijks om het parlement het zicht te beletten op wat zich gedurende het jaar afspeelde? En, ook belangrijk: gaan we op deze voet verder?

Wat te doen met extra inkomsten?

Naast de vragen waarom en hoe we hier beland zijn, is het ook belangrijk na te denken wat men, met zoveel extra geld beschikbaar voor de overheid, hiermee zou kunnen doen. Naast het gedeelte dat verplicht besteed moet worden aan schuldaflossing bestaat ook nog het gedeelte dat besteed kan worden aan investeringen. Hier komt dan de volgende vraag naar voren: als in 2023 er praktisch niets gerealiseerd is van de in de begroting goedgekeurde projecten, waar hebben we het dan over? Tot en met het derde kwartaal was het grootste deel, bijna Afl. 50 miljoen, nog niet besteed, volgens het CAft. Investeringsplannen kunnen er legio zijn, zoals in de deplorabele staat van onderhoud van de afvalwaterzuiveringsinstallaties, met daarbij ook nog een overheid die zich voortbeweegt in de beste schildpaddenstijl, waar juist snelheid geboden is. Moeten we echt zitten wachten totdat de regering eindelijk besloten heeft wie van de 'betrouwbare eigen mensen', zij het familie of vrienden, deze nieuwe loot aan de overheidsboom mogen gaan bemensen? Als dat de bedoeling is dan kunnen wij dat niet voorkomen, maar doe het dan in ieder geval met de grootste spoed zodat we ons niet hoeven te schamen als straks de zuiveringsinstallaties allemaal platgaan. En, aangezien de enigen die nog een gewillig oor zouden kunnen krijgen bij de overheid, al beginnen ze zelf daar ook aan te twijfelen, de toeristische sector is, nog het volgende: zitten we nu gezamenlijk af te wachten totdat er iets gebeurt zoals in Barbados enkele jaren geleden, waar op een gegeven moment het afvalwater van de hotels op straat terecht kwam, samen met de gasten zelf...

We kunnen tot de conclusie komen dat de regering een opmerkelijk financieel succes heeft geboekt, zoals verwacht of niet, maar we blijven zitten met de twijfel of men in staat is dit geld te gebruiken in samenhang met gezond verstand en wijsheid, elementen die moeilijk te ontwaren zijn in het niet transparante beleid dat blijft overheersen. Of was dit alles alleen maar bedoeld om indruk te maken op de Nederlandse regering; om te laten merken dat men eigenlijk geen financieel toezicht wenst, omdat 'we het best zelf kunnen'?

Minister van Financiën heeft vergaderd met Staatssecretaris Van Huffelen

Lopende vergaderingen om tot fiscale afspraken te komen tussen Nederland en Aruba in het eerste kwartaal van 2024

Op woensdag heeft Minister van Financiën, Xiomara Maduro, samen met de professionals van de Belastingdienst een vergadering gehad met Staatssecretaris mevrouw Alexandra van Huffelen om een overzicht te geven van de werkzaamheden die worden verricht in het kader van het Landspakket op fiscaal gebied in Aruba.

Tijdens de vergadering werd een presentatie gegeven over de wijzigingen die zijn doorgevoerd om te voldoen aan Thema C van het Landspakket. Hierbij werd een overzicht gegeven van de implementatie van het Belastingplan 2023 en de resultaten tot nu toe van deze fiscale wijzigingen met betrekking tot Thema C1 van het Landspakket. Ook werd toelichting gegeven op het goede nieuws dat Aruba op de lijst staat van fiscale samenwerking en transparantie van de OESO met betrekking tot Thema C2 van het Landspakket.

Daarnaast werd aangegeven dat er momenteel wordt gewerkt aan Thema C3 en C4 van het Landspakket om de administratie te versterken en de naleving te verbeteren. Tot slot werd ook vermeld dat vergaderingen worden gehouden om in het eerste kwartaal van 2024 tot fiscale afspraken te komen tussen Nederland en Aruba om ook te voldoen aan Thema C5 van het Landspakket.

De vergadering verliep in een goede sfeer waarbij Minister Maduro en de professionals van de Belastingdienst de tijd namen om alle vragen te beantwoorden en aanvullende informatie te verstrekken zodat de Nederlandse Staatssecretaris beter op de hoogte kan worden gebracht van de werkzaamheden op fiscaal gebied in Aruba.

Minister Maduro bedankt mevrouw Van Huffelen voor haar bezoek en de samenwerking van Nederland om de Belastingdienst te versterken. De minister bedankt ook het team van de Belastingdienst voor het geweldige werk dat wordt verricht om Aruba een belastingstelsel te bieden dat gericht is op het welzijn van ons land.

Na de vergaderingen vond er een persconferentie plaats met Staatssecretaris Van Huffelen en lokale media, hoewel onze redactie niet was uitgenodigd.

Het Hof verbiedt Aruba Ocean Villas om te beginnen met werken op Isla di Oro

Nadat het nieuws bekend werd over de situatie op Isla di Oro, waar de Stichting Nationaal Park Aruba (FPNA) geen toestemming heeft gegeven aan het ontwikkelingsbedrijf om werkzaamheden uit te voeren in het gebied dat door de wet beschermd wordt, heeft FPNA recentelijk een zaak aangespannen bij de rechtbank waar op 15 maart het Hof Aruba Ocean Villas heeft verboden om te beginnen met werken op Isla di Oro, op welke manier dan ook, inclusief opruimwerkzaamheden.

In het vonnis, waar Bon Dia Aruba over beschikt, staat dat de Stichting Nationaal Park Aruba een zaak heeft aangespannen tegen Land Aruba en J.O.B Holding and Management t.a.v. Aruba Ocean Villas (AOV). Op 14 maart heeft FPNA een kort geding aangespannen waarin zij een bezwaarschrift hebben ingediend om AOV te verbieden enige werkzaamheden uit te voeren, inclusief opruimen, op Isla di Oro of rond Isla di Oro. Daarnaast is een boete van 250.000 florin per dag opgelegd als AOV niet voldoet aan het vonnis.

Het terrein is zodanig gelegen dat AOV geen enkele werkzaamheid kan uitvoeren, inclusief opruimwerkzaamheden, verboden op Land Aruba uitbreiding van het erfrecht op het eigendom van Isla di Oro, dat op 14 februari 2026 vervalt, en daarnaast nog een andere boete van 250.000 florin per dag op Land Aruba als zij niet voldoen aan het vonnis.

Evenzo heeft FPNA aan de rechtbank in eerste aanleg verzocht om disciplinaire maatregelen toe te passen terwijl zij wachtten op de beslissing van het vonnis, in die zin dat de rechtbank als disciplinaire maatregel het genoemde verzoek heeft ingewilligd om de situatie te stoppen.

De rechtbank heeft de partijen gehoord over de maatregel van 15 maart 2024, AOV heeft verklaard dat zij geen bezwaar hadden tegen de disciplinaire maatregel die FPNA had gevraagd, volgens AOV hebben ze al het werk op Isla di Oro gestaakt.

Evaluatie

Ten eerste wordt beweerd dat de rechtbank met mate optreedt wanneer zij een disciplinaire maatregel oplegt in een kort geding, omdat deze maatregel alleen wordt genomen in speciale en uiterst dringende gevallen, waarbij: er een dreiging is van onherstelbare schade (zonder vergoeding) en men het resultaat van de zaak niet kan afwachten. In dit geval is de mening van de rechtbank dat het aanvaardbaar is dat de werkzaamheden die AOV uitvoert of heeft uitgevoerd op Isla di Oro een bedreiging vormen voor onherstelbare schade aan de beschermde flora en fauna in zee, die niet kan worden gecompenseerd. Daarom wordt de gevraagde disciplinaire maatregel tegen AOV toegekend.

Ook wordt de onderneming die voor AOV werkt op Isla di Oro gemachtigd om haar eigendommen (inclusief de machines) binnen twee werkdagen na kennisgeving van dit besluit te verwijderen (of in overeenstemming met een overeenkomst tussen het bedrijf en FPNA kan een langere termijn worden overeengekomen waarin deze actie alleen kan worden uitgevoerd in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van FPNA).

Het toekennen van de gevraagde disciplinaire maatregel tegen AOV betekent dat, naar de mening van de rechtbank, FPNA geen wettelijk belang heeft om de eerder genoemde disciplinaire maatregel tegen Land Aruba toe te kennen, en deze maatregel daarom is afgewezen.

Beslissing

De beslissing van de rechtbank, genomen over het verzoek om een ordemaatregel te geven:

Aruba Ocean Villas wordt verboden om te beginnen met werken op Isla di Oro, op welke manier dan ook, inclusief opruimwerkzaamheden; Tijdelijke voorzieningen kunnen een rol spelen in deze context.

Bepaalt dat Aruba Ocean Villas een boete moet betalen ten gunste van FPNA van 50.000 florin per dag als de genoemde verboden worden overtreden, met een maximum van 1.000.000 florin.

Bepaalt dat het bedrijf het recht heeft om zijn eigendommen (inclusief een afwerkingsmachine) binnen een periode van 2 werkdagen na kennisgeving van dit vonnis aan AOV te verwijderen (of binnen een langere periode overeengekomen tussen het bedrijf en FPNA), die alleen onder toezicht van (de vertegenwoordiger van) FPNA mag worden uitgevoerd.

Isla di Oro is een door de wet beschermd gebied onder het beheer van FPNA, de mangroven zijn een wettelijk beschermde soort en het gebied valt ook onder het 'Natuurgebied' Nieuwe aanwijzing domeingronden als natuurreservaat (AB 2020 no. 67) en het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan met Voorschriften 2021 (AB 2021 no. 123), terwijl het eiland zelf en de zee vallen onder het Marine Protected Area (MPA) zoals aangegeven in het Landsbesluit Parke Marino (AB 2018 no. 77).

Bovendien heeft dit gebied internationale erkenning als een Key Biodiversity Area (KBA) door de IUCN en is het recentelijk geclassificeerd als een RAMSAR-gebied (RAMSAR Site nr. 2526) - waardoor dit gebied nog waardevoller wordt, en in dit geval, zoals Silva uitdrukt, heeft men verschillende wetten genegeerd, maar toch heeft de ontwikkeling zich voortgezet met schadelijke activiteiten voor de natuur zonder toestemming.

In bepaalde Europese landen zijn ze begonnen met het reguleren van hun wetten met betrekking tot 'Ecocide'; in november 2023 heeft de Europese Unie ingestemd met de oprichting van een nieuwe misdaad die de ernstigste schade aan het milieu bestraft. Op Aruba kunnen de schade in dit gebied worden beschouwd als 'Ecocide' omdat het de vernietiging van de natuur betreft. Bovendien heeft Natasha Silva, die fungeert als Chief Conservation Officer, verklaard dat dit niet de eerste keer is dat FPNA problemen heeft met dit ontwikkelingsbedrijf, J.O.B Holding & Management, "voor vele jaren moeten ze op de hoogte zijn van wat de natuur is, wat onze beschermde natuur is, waarom we eigenlijk dit gebied beschermen en wat de waarde ervan is, we hebben het mangrovegebied naast Aruba Ocean Villas en zij weten wat de waarde ervan is omdat we zelfs naar de rechtbank zijn gegaan vanwege die situatie, dat wil zeggen dat ze niet kunnen zeggen dat ze het niet weten," verzekerde ze.

3. DE BESLISSING

Het Gerecht, beslissende op het verzoek tot het geven van een ordemaatregel:

-verbiedt Aruba Ocean Villas om op en/of rond Isla di Oro werkzaamheden te (laten) verrichten, in welke vorm dan ook, schoonmaakwerkzaamheden daaronder begrepen;

[1] Weersomstandigheden spelen in dit verband mogelijk een rol.

== K.G. nr. AUA202400841 ==

-4-

-bepaalt dat Aruba Ocean Villas ten behoeve van FPNA een dwangsom verbeurt van Afl. 50.000,-- per dag of deel daarvan dat Ocean Village voormeld verbod overtreedt, met dien verstande dat Aruba Ocean Village vooralsnog maximaal Afl. 1.000.000,-- aan dwangsommen kan verbeuren;

-bepaalt dat het bedrijf bevoegd is haar spullen (waaronder begrepen een graafmachine) binnen 2 werkdagen na de betekening aan AOV van deze uitspraak te verwijderen (of binnen een tussen dat bedrijf en FPNA af te spreken ruimere termijn), hetgeen alleen mag geschieden onder toeziend oog van (de gemachtigde van) FPNA (die op eerste oproep van AOV of het bedrijf binnen een uur ter plekke dient te verschijnen);

Misha Raymond stuurt tweede brief om een openbare vergadering te eisen:

Miguel Mansur vraagt urgent overleg over situatie fractieleider RAIZ

In een persbericht heeft parlementslid en leider van de fractie ACCION21, Miguel Mansur, aangekondigd dat hij een verzoek heeft ingediend bij de voorzitter van het parlement van Aruba, Edgard Vrolijk, om een dringende vergadering bijeen te roepen op maandag 25 maart.

Dit verzoek heeft te maken met de recente gebeurtenissen tussen de fractievoorzitter van RAIZ, Misha Raymond, en de voorzitter van het parlement. Mansur benadrukte dat deze vergadering werd aangevraagd omdat de CHA-commissie (Commissie Huishoudelijke Aangelegenheden) dringend bijeen moest komen om te bepalen of de voorzitter nog steeds kan rekenen op de steun van een meerderheid in het parlement.

Het verzoek voor deze dringende vergadering kwam nadat donderdagavond tijdens een buitengewone partijraad van de MEP-partij, de voormalige premier en zijn fractie hun toewijding aan procedures uitschreeuwden, iets wat, zoals parlementslid Mansur opmerkte, ze systematisch blijven schenden zonder enige consequenties.

Mansur benadrukt dat een parlementsvoorzitter zijn functie niet kan blijven uitoefenen als hij niet kan rekenen op de steun van een meerderheid in het parlement. Hij merkte op dat momenteel niet duidelijk is of Vrolijk de steun heeft van 11 parlementsleden gezien de communicatie tussen hem en de fractieleider van RAIZ.

Mansur heeft een verzoek ingediend voor een dringende vergadering van de CHA op maandag 25 maart. Deze commissie bestaat uit de voorzitter (Edgard Vrolijk), de fractieleiders van MEP (Hendrik Tevreden), RAIZ (Misha Raymond), AVP (Mike Eman), MAS (Marisol Tromp), ACCION21 (Miguel Mansur), en de onafhankelijke leden Santos do Nascimento en Croes.

"Zonder enige schaamte hebben we gezien dat er enorme bedragen aan begrotingen zijn doorgevoerd zonder ooit een commissie in te gaan, en nu willen ze doen alsof elk wetsvoorstel door een commissie moet en alleen wanneer de respectievelijke voorzitter van een commissie het goedkeurt, kan er een vergadering worden gehouden. Om te proberen het te verdoezelen, hebben ze afgelopen vrijdag een uitnodiging gestuurd voor dinsdag (maandag was gesloten vanwege de vlaggendag) om in de commissie wijzigingen in onze kiesverordening te bespreken, maar ze vergaten de Electorale Raad uit te nodigen in hun haast om hun winst te behalen," aldus Mansur.

De fractieleider van ACCION21 benadrukte zijn bewondering voor de fractieleider van RAIZ om vastberaden te staan voor democratie en om te eisen dat parlementsleden het werk doen waarvoor het volk hen betaalt. "Het aankaarten van machtsmisbruik door een voorzitter voor zijn partijdoelen is ook toe te juichen; als we een betere parlementaire regering willen, moet het parlement gaan functioneren zoals het hoort," zei hij, verwijzend naar de acties die parlementslid Raymond heeft ondernomen in de lopende situatie met de parlementsvoorzitter.

De gebeurtenissen tussen de fractieleider van RAIZ, Raymond, en de parlementsvoorzitter, Vrolijk, zijn gerelateerd aan het verzoek van Raymond, dat al enkele maanden loopt, voor een vergadering om de wet op het huwelijk tussen personen van hetzelfde geslacht te bespreken. Aangezien de parlementsvoorzitter nog geen gevolg heeft gegeven aan dit verzoek, heeft Raymond haar ongenoegen hierover geuit en haar standpunt uiteengezet in een tweede brief gericht aan de parlementsvoorzitter.

Raymond heeft al geruime tijd gevraagd om een vergadering met de parlementsvoorzitter om de wet op het huwelijk tussen personen van hetzelfde geslacht te bespreken, die tot op heden nog niet heeft plaatsgevonden. In verband hiermee heeft Raymond op donderdag 21 maart een van de twee brieven naar de parlementsvoorzitter gestuurd.
In deze brief geeft Raymond aan dat de parlementsvoorzitter in zijn brief van 19 maart heeft aangegeven dat deze kwestie tijdens de eerste week van februari 2024 zou worden besproken, maar dat dit niet is gebeurd.

"Er moet duidelijk zijn dat uw brief van 19 maart en de brief van 21 februari van Guedez-Erasmus geen vertrouwen geven dat de openbare vergadering op korte termijn zal plaatsvinden. Tot op heden heeft u niet voldaan aan uw toezegging in dit proces. U heeft bijna een maand gewacht om een korte reactie te geven op het verzoek, u heeft het redelijke verzoek afgewezen, en tot op heden is er geen enkel officieel vooruitzicht op een tijdige behandeling van het wetsvoorstel," merkte Raymond op.

Ze benadrukte dat de belangen van de partijen bekend zijn, maar dat parlementsleden het algemeen belang voorop moeten stellen. Ze verduidelijkte dat elk parlementslid voor of tegen een wetsvoorstel kan stemmen zonder enige druk, of zich kan onthouden van stemming, en dat dit niet het punt van de brief is. Ze benadrukte dat het punt is dat de functie van de parlementsvoorzitter niet mag worden misbruikt om de behandeling van een wetsvoorstel uit te stellen om de belangen van een partij te dienen. "Dat is een schande voor een voorzitter. Ik hoop dus dat u hier niet in zult volharden," benadrukte ze.

Raymond verzocht nogmaals, gezien het belang van het functioneren van het parlement van Aruba en de vervulling van de taken die op de parlementsleden rusten als vertegenwoordigers van het volk en wetgevers, om een datum vast te stellen voor de behandeling van het wetsvoorstel voor de openstelling van het huwelijk, dus de legalisatie van het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht, en verzocht om de openbare vergadering op korte termijn plaats te laten vinden.

Ten slotte merkte ze op dat na het vaststellen van de behandeldatum andere commissievergaderingen nog steeds kunnen plaatsvinden, maar zonder enige uitstel. Ze benadrukte dat de andere betrokken partijen zich zullen inzetten voor een passende aanwezigheid, zoals vaak het geval is bij andere wetsvoorstellen. "Gezien de voortgang van het proces tot nu toe, uw eerdere toezeggingen, de uitgestelde acties en de reeds verstreken tijd, beschouw ik dit verzoek als een laatste redelijk verzoek," besloot ze.

Studenten van de Universiteit van Aruba, Hospitality & Toerisme presenteren:

"Latin Vibes - Een culinaire aangelegenheid, een 5-gangen wijn-spijs benefietdiner"

Onder auspiciën en begeleiding van Divi & Tamarijn Aruba All Inclusive, presenteert de Universiteit van Aruba, Faculteit voor Hospitality en Toerisme (FHTMS) voor de derde keer een "Ervaringsgericht Benefietdiner" dat zal plaatsvinden op 23 maart 2024 in de prachtige tuinen van de Universiteit van Aruba.

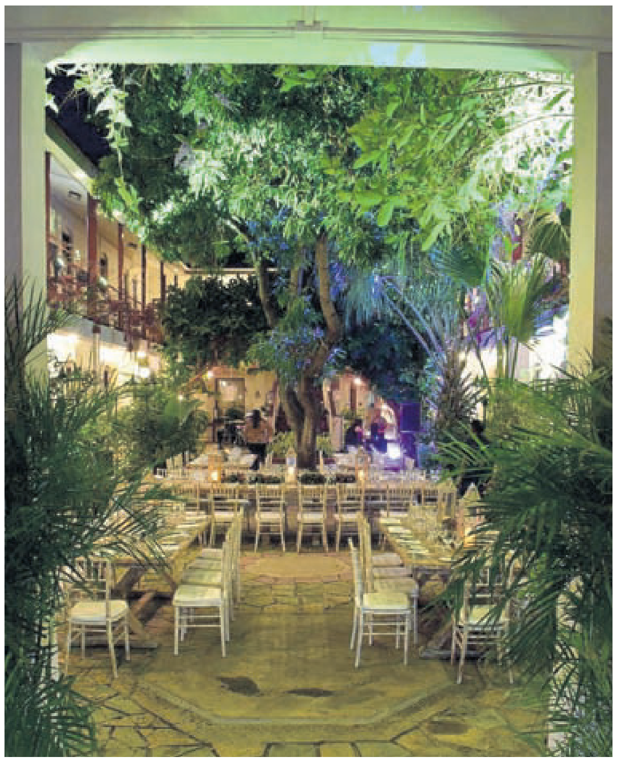
De groep studenten in hun tweede jaar van de Meetings & Events Management cursus zal een evenement voorbereiden met als thema "Latijns Vibes" voor 100 personen, inclusief een 5-gangen diner met bijpassende wijnen en specifiek entertainment bij de gerechten. Een unieke ervaring.

Het evenement heeft twee doelen: Ten eerste biedt het de studenten een echte les, waarbij ze het evenement van begin tot eind zullen organiseren en uitvoeren, het menu zullen voorbereiden, de opstelling zullen verzorgen, serveren en afbreken onder begeleiding van experts van Divi & Tamarijn Aruba All Inclusive. Ten tweede is het een fondsenwervend evenement om onder andere reizen en educatieve activiteiten voor studenten van de faculteit mogelijk te maken.

"Dit speciale diner heeft extra doelstellingen die de deuren openen voor meer samenwerking tussen partners in de industrie. Dergelijke projecten stellen studenten in staat om hun potentieel te bereiken en te overtreffen, zowel binnen als buiten de traditionele klaslokaalmuren, via 'ervaringsgericht leren'. Bovendien biedt het hen kansen om op lange termijn impact te hebben."

We nodigen onze gemeenschap op Aruba uit voor een avond van heerlijk eten, entertainment en aangename gesprekken, allemaal voor een goed doel. Het evenement vindt plaats op 23 maart 2024 van 18:00 tot 22:00 uur aan de Universiteit van Aruba. Er zal een welkomstdrankje zijn, live muzikaal entertainment en een 5-gangen diner. Tickets zijn beschikbaar voor $100 per persoon, er zijn ook tafels voor 2 personen beschikbaar.

Bedrijven die hun personeel willen bedanken, de beste

werknemers en/of klanten willen trakteren kunnen contact opnemen met studente Lauren Croes via e-mail laurencroes@hotmail.com of docent Jo-Anne Croes via e-mail jo-anne.croes@ua.aw.

Rechten van de Natuur... Iets reëels of eerder 'window dressing'...?

Onze minister belast met onder meer natuuraangelegenheden is dezer dagen een wetsvoorstel aan het presenteren dat een wijziging van onze grondwet inhoudt om de rechten van de natuur daarin op te nemen. Daarbij zijn er twee onderdelen: de rechten van de burger op een schoon, gezond en duurzaam milieu, en de rechten van de natuur zelf om zodanig te worden onderhouden dat behoud en herstel gegarandeerd worden.

Dit laatste is niet iets unieks, verschillende landen hebben stappen ondernomen om wetgeving te creëren; onder de eersten landen zoals Ecuador, Bolivia, Colombia, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten, die gezorgd hebben voor wetgeving om de juridische rechten van de natuur zelf te erkennen. Het debat in vele landen is gestimuleerd door het boek 'The Rights of Nature' van David Boyd.

Het betreft niet in alle gevallen een – poging – om de grondwet van een land aan te passen. In de Verenigde Staten bijvoorbeeld gaat het om een wet om de rechten te erkennen van het Eriemeer, hetgeen op nogal wat weerstand stuitte van conservatieve kant in diverse rechtszaken. Verschillende landen hebben ervoor gekozen om verschillende wetten aan te passen om de rechten van de natuur op te nemen. In Colombia bijvoorbeeld is men via allerlei rechtszaken erin geslaagd de rechten te doen erkennen van het Amazonewoud binnen de landsgrenzen en ook de rechten van verschillende rivieren zoals onder meer de Cauca, Magdalena, La Plata en Quindio, die met hun gezamenlijke stroomgebied een groot deel van het land beslaan. Ecuador is wel een land dat de erkenning van de rechten van de natuur heeft opgenomen in de grondwet, waarbij is vastgesteld dat "de natuur het recht heeft dat haar bestaan wordt gerespecteerd, evenals het behoud en herstel van haar levenscycli, structuur, functie en evolutieprocessen."

Zonder twijfel heeft dit concept van de rechten van de natuur wereldwijd gezorgd voor een stevige stimulans in het debat omtrent de problemen en de gevaren die de natuur bedreigen, onder druk van onder meer de groei van de bevolking en het gebruik van oorspronkelijk nog onaangetast gebied voor urbanisatie en landbouw. Het grootste voorbeeld is de verwoesting van het oorspronkelijke woud in het Amazonegebied, in alle landen die een deel van dit woud binnen hun grenzen hebben. Het is het grootste in zijn soort wereldwijd, dat jaarlijks achteruitgaat met stappen van tienduizenden vierkante kilometers tegelijk, met afschuwelijke gevolgen voor alles wat leven is, flora en fauna. De mondiale verwoesting behelst ook alle zeeën en oceanen, onder de druk van zowel overbevissing als vervuiling door allerlei afval dat in zee wordt gedumpt, waaronder plastic en ander materiaal dat in zee terechtkomt.

Om terug te gaan naar de situatie in ons land; wat zou nu het voordeel kunnen zijn van het opnemen van de rechten van de natuur in onze grondwet? Om te beginnen is het een teken dat op regeringsniveau het bewustzijn aanwezig is dat onze situatie een dergelijke erkenning rechtvaardigt; is dat zo? Het enige goede antwoord is een volmondig 'ja'; opneming in onze grondwet kan dienen als een signaal dat hier een taak voor ons ligt en dat die taak urgent is. En dit zowel op het land als in de zee die ons land toebehoort. Dus, als er een meerderheid aanwezig om deze grondwetswijziging erdoor te krijgen, graag.

Maar, er komen vervolgens vragen naar voren die een beetje moeilijk te beantwoorden zijn. We hebben een coalitiekabinet dat al bijna drie jaar zit en wat hebben we eigenlijk kunnen zien van enige aandacht, en zeker enige actie, met betrekking tot behoud en herstel van onze natuur? We hebben geen enkele vooruitgang gezien in het beperken en nog minder het paal en perk stellen aan de verwoesting die de terreinvoertuigen voor toeristisch gebruik aanrichten in onze natuur. Waarschijnlijke reden hiervoor: de natuur kan wel opgenomen worden in onze grondwet, maar anderzijds hebben we te maken met een serieuze 'heilige koe', het toerisme, aan wie we kennelijk in alle opzichten verplichtingen hebben.
We hebben van het vorige kabinet, onder deze zelfde premier, een nogal laakbare vergunning geërfd voor de speervisserij, onder het belachelijke voorwendsel dat dit voedsel op tafel van behoeftige gezinnen zou betekenen in de toenmalige crisis. Vervolgens heeft men de gelegenheid te baat genomen om een aantal watersportbedrijven meervoudige vergunningen te verstrekken om met toeristen te kunnen speervissen. We hebben nooit vernomen dat deze vergunningen weer ingetrokken zijn, terwijl al die gezinnen in nood allang weer een inkomen hebben uit hun oude of een nieuwe baan en dus niet meer afhankelijk zijn van de speervisserij, alhoewel wij overigens dat verhaaltje nooit hebben geloofd.

Dezer dagen kunnen wij weer het debat volgen over de vergunning die is afgegeven voor een toeristisch project midden in het belangrijkste mangrovebos dat ons land kent, het mangrovegebied bij Pos Chiquito. Alweer komt in de hele discussie niet naar voren wat het beste zou zijn voor dit gebied, namelijk dat naar onze mening er nooit enige vergunning afgegeven had moeten worden, punt! Ja, we zijn op de hoogte van het feit dat het probleem meer dan een halve eeuw geleden al is begonnen en dat in die tijd de overwegingen niet bestonden die men nu maakt. Overwegingen die kennelijk ook bij onze regering leven, met het onderhavige wetsvoorstel om de grondwet te wijzigen, dat echter op deze wijze gereduceerd wordt tot 'lip service'... Zodoende, zonder enig effectief beleid ten behoeve van de natuur, blijkt de grondwetswijziging niet meer dan 'window dressing' voor een regering die absoluut niets doet ten behoeve van de bescherming van diezelfde natuur...

Fataal ongeval laat tweede verkeersdode achter in 2024

De Politie meldde gisteren, maandagochtend om 4:40 uur, dat het politiecentrum een melding had ontvangen van een ernstig ongeval ter hoogte van Nagico in Savaneta tussen een auto en een bromfiets.

Ze meldden dat de patrouille ter plaatse kwam en geconfronteerd werd met een ernstige situatie. De eerste patrouille die ter plaatse kwam vroeg met spoed om een ambulance, gezien de toestand van de bromfietser; helaas kon er niets meer worden gedaan voor het slachtoffer.

Om 5:30 uur 's ochtends stelde Dr. Texier de dood vast van de jonge Maximilian Thomas A. Hernandez Pinedo, geboren op Aruba op 4 april 2003 (20 jaar oud).

Het eerste rapport dat ze hebben kunnen samenstellen suggereert dat de blauwe Nissan March met nummer A-50141 vermoedelijk in de richting van boven reed en een sushi-truck passeerde. De Suzuki-bromfiets met nummer MFA-2664 kwam van beneden en botste frontaal op de Nissan March.

In de Nissan March zaten 4 personen, waarbij ze allemaal medische hulp ter plaatse kregen. De bestuurder van de Nissan March werd gearresteerd omdat hij onder invloed van alcohol reed en bovendien geen rijbewijs had.
Verkeersspecialisten en technisch rechercheurs waren ter plaatse om hun onderzoek te doen.

Ook was er een officier van justitie ter plaatse, en het Slachtofferhulp-team was aanwezig om ondersteuning en hulp te bieden aan de familie van het slachtoffer in deze moeilijke tijd.

Ook de hoofdcommissaris van politie, drs. Ramon Arnhem, was ter plaatse om de aantekeningen van dit tragische ongeval op te nemen.

De politie deed een oproep aan bestuurders om hun snelheid te verminderen, niet te drinken en rijden, en de verkeersregels te volgen.

Hierover werden verschillende reacties geuit op sociale media, gezien het feit dat de overleden jongeman blijkbaar aan 'drifting' deed. Daarnaast speelt alcohol in de meeste van deze ongevallen een belangrijke rol, waardoor de gemeenschap vraagtekens zet bij het feit dat bestuurders onder invloed van alcohol rijden en daarmee levens in gevaar brengen en zelfs fatale gevolgen hebben, zoals helaas gisteren is gebeurd.

Noodlanding van Delta op Aruba maakt deel uit van de Boeing-veiligheidscrisis

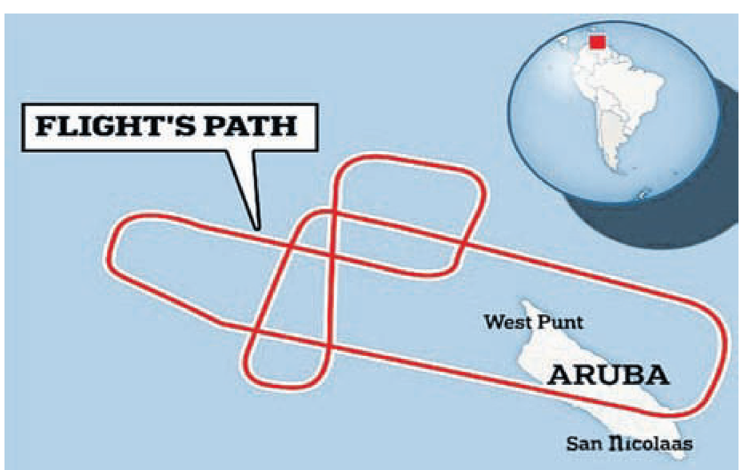
Een vliegtuig van Delta Airlines, geproduceerd door Boeing, dat vanuit Aruba op weg was naar Atlanta, werd gedwongen om terug te keren en een noodlanding te maken nadat een motor tijdens het opstijgen was uitgevallen.

De piloot van de Boeing 737-900 cirkelde vier keer rond Aruba voordat hij veilig terugkeerde naar de grond na het 'mechanische probleem'. Een woordvoerder vertelde aan de internationale pers dat er 168 passagiers aan boord waren, naast vier stewardessen en twee piloten. De passagiers moesten een extra nacht op Aruba blijven voordat ze gisteren vertrokken.

Een passagier beschreef het incident op het sociale media platform Reddit, en zei: "Een van de motoren viel uit net na het opstijgen, we hebben vier keer rond Aruba gecirkeld en maakten een noodlanding." De passagier meldde dat Delta het hotel en eten voor de passagiers heeft betaald. Een andere passagier zei dat hij een harde knal hoorde aan het begin van de vlucht. "Het klonk als een explosie net nadat het landingsgestel omhoog ging. Ik dacht

eerst dat er iets vastzat aan een van de wielen en dat het te laat omhoogging." Deze passagier zei dat de kapitein het communicatiesysteem gebruikte om te melden dat de linker motor in brand stond, maar onder controle was. Na de nodige controles nam de piloot de beslissing om terug te keren naar Aruba. "Alle passagiers waren behoorlijk kalm over de situatie. We zijn uit het vliegtuig gestapt en kregen te horen dat er een groot gat in de motor was."

Problemen bij Boeing

Dit is slechts het laatste slechte nieuws voor Boeing, dat zich afspeelt in een moeilijk jaar.

Dinsdag zei de hoofd van de Federal Aviation Administration, de FAA van de Verenigde Staten, dat Boeing zijn veiligheidscultuur moet verbeteren en kwaliteitsproblemen moet aanpakken voordat de toezichthouder de vliegtuigfabrikant toestemming zal geven om de productie van de 737 MAX te versnellen.

Eind januari nam de FAA een ongekende stap door Boeing te vertellen dat het bedrijf de productie van de 737 MAX niet mocht uitbreiden vanwege een luchtvaartnoodgeval met een jet van Alaska Airlines eerder die maand.

FAA-beheerder Mike Whitaker vertelde Reuters dinsdag in een interview dat de toezichthouder nog geen discussies was begonnen met Boeing over het verhogen van de productie van de 737, en dat de toezichthouder alleen een toename zou toestaan wanneer Boeing een "veilig kwaliteitsmanagementsysteem" hanteert.

Whitaker zei dat hij instrumenten heeft om Boeing "verantwoordelijk te houden en van plan is ze te gebruiken." Boeing weigerde commentaar te geven.

Het Amerikaanse ministerie van Justitie opende een strafrechtelijk onderzoek naar de explosie van een cabinepaneel van een 737 MAX 9 in de lucht in januari.

Op 28 februari zei Whitaker dat Boeing binnen 90 dagen een alomvattend plan moest ontwikkelen om de "systemische problemen in de kwaliteitscontrole" aan te pakken en doelen te stellen. "Dit is een langetermijnactie - het kost veel tijd om een cultuur te veranderen," zei Whitaker dinsdag.

Opvallend genoeg sprak Whitaker afgelopen weekend met de CEO van United Airlines, Scott Kirby, over een reeks recente veiligheidsincidenten, waaronder een vliegtuig dat afgelopen vrijdag een paneel verloor. Kirby vertelde klanten op maandag dat de luchtvaartmaatschappij recente veiligheidsincidenten aan het herzien is en de bevindingen gebruikt om de training en veiligheidsprocedures voor medewerkers te actualiseren.

Politie zoekt informatie over gevonden foetus bij Natural Bridge

De politie van Aruba is op zoek naar informatie over een trieste zaak. Het gaat om een menselijke foetus die op zondag 10 maart bij Natural Bridge werd gevonden. Ze vragen de medewerking van de gemeenschap hierbij.

In een verklaring werd gemeld dat op zondag 10 maart 2024 om 13.05 uur de politiecentrale melding kreeg van een persoon die een foetus had gevonden.
Het eerste rapport dat de politiecentrale ontving, suggereerde dat volgens de betrokkenen het leek op een dood dier dat in de zandbank lag, maar ze waren niet zeker. De politiecentrale stuurde een patrouille naar een ranch bij "Piedra Cora", gelegen vlak bij de weg vlak voordat je Natural Bridge bereikt.

Toen de patrouille ter plaatse arriveerde, werd bevestigd dat het inderdaad om een dode foetus in een doek ging.

Onmiddellijk werd het forensisch team van de politie naar de plaats gestuurd en zij bevestigden dat het om een menselijke foetus ging en niet om een foetus van een dier.
Op dezelfde dag rond 14.30 uur nam de officier van justitie de foetus in beslag voor verder onderzoek. Op 11 maart 2024 voerde Dr. Texier een autopsie uit op de foetus en concludeerde dat het ging om een mannelijke foetus van ongeveer vijf tot zes maanden oud en dat het een zaak betrof die zich mogelijk één of twee dagen voor 10 maart 2024 heeft voorgedaan.

De politie geeft aan dat als er iemand is die iets weet of iets heeft gezien met betrekking tot deze zaak, zij contact kunnen opnemen met de afdeling Jeugd- en Zedenpolitie (J.Z.P.) op 281 3180 of ook de politie tiplijn kunnen bellen op het nummer 1114, waarbij de anonimiteit van de persoon wordt gegarandeerd.

Feestvieren is goed, maar... Zaken verbeteren is nog beter

Na een lang weekeinde waarin de mooie aspecten van ons land, diens historie en culturele erfenis zijn herdacht is het nu weer tijd om te kijken naar de zaken die we voor ons hebben als gemeenschap nu het leven weer verder gaat. Maar voordat we dat gaan doen, laten we even stilstaan bij die momenten van herdenking maar ook van nadenken, als we die vieringen compleet willen maken.

Wat bij ons als een gemiste kans overkomt is dat bij die vieringen en herdenkingen geen kritische toon aanwezig is naar onszelf toe, wat de dingen betreft die nog gedaan moeten worden, zonder dat dit meteen eindigt in een politiek debat. Als de grote helden uit ons verleden die niet meer onder ons zijn en de afgelopen dagen terecht uitgebreid in het zonnetje zijn gezet, terug zouden kunnen komen om te kijken wat we intussen met ons land hebben gedaan, zouden ze dan echt tevreden zijn met wat ze te zien krijgen? Zouden ze ons feliciteren met wat we hebben bereikt sinds hun vertrek, of zouden er zaken zijn die nog gedaan zouden moeten worden? Hoezeer we ook prat gaan op hetgeen is bereikt, een beetje zelfkritiek zou ons vertellen dat er inderdaad nog heel wat gedaan moet worden.

Wat gedaan moet worden zijn vaak zaken die geen kwestie zijn van de schuld afschuiven op deze of gene specifieke regering die zogenaamd hun werk niet goed gedaan zouden hebben. Het betreft zaken die al jarenlang om aandacht vragen maar de jaren gaan voorbij en de aandacht en vervolgens de actie komen er nooit. We geven enkele voorbeelden. We zijn allemaal ons bewust van het feit dat, hoe trots we ook kunnen zijn op onze toeristische zone, het is niet waar we zelf wonen. We kunnen daar langsgaan op zoek naar vertier, als we maar de portemonnee meebrengen die daarvoor nodig is, maar dat bepaalt niet, zelfs niet voor degenen die daar werken, de sociaaleconomische omgeving waarin men leeft. Laten we dan een kijkje gaan nemen waar we zelf wonen, en wat zien we dan? Zijn we dan tevreden met die kapotte straten, die soms zelfs nooit asfalt hebben gezien, of wel asfalt hebben maar geen fatsoenlijke trottoirs waar mensen kunnen lopen en nog minder voor een rolstoel begaanbaar zijn? Zelfs in de stad zijn er talloze plekken waar de stoepen er slecht aan toe zijn nadat jarenlang het enige dat wel gebeurde was de werkzaamheden van de publieke dienstverlening die telkens weer bezig waren met het openleggen van de stoepen en deze schots en scheef achterlieten, na hun slordige werk dat geheel volgens de eigen agenda werd gedaan, zonder enig overleg met anderen.

We moeten dan ook de wanorde kunnen zien die al jarenlang bestaat, waarbij alleen degenen die het zich kunnen veroorloven, zorgen voor een degelijke en soms zelfs zeer mooie omheining van hun eigendom, maar is er eigenlijk wel een autoriteit die erop toeziet dat anderen zich houden aan de wettelijke verplichting van een fatsoenlijke omheining indien men een terrein in erfpacht heeft? Moeten we echt teruggaan tot in het koloniale tijdperk om een volkswoningproject te vinden met een complete infrastructuur, huizen met omheining, met riolering, geasfalteerde straten en met trottoirs, die toen nog goed werden onderhouden? Waarom zijn we zo trots en tevreden dat we dat koloniale tijdperk achter ons hebben kunnen laten, terwijl we inmiddels een andere middelmatige standaard erop na houden voor onze eigen politici?

Op dezelfde wijze kunnen we de problemen bezien met onze infrastructuur en publieke dienstverlening die niet op niveau zijn maar we blijven accepteren dat men geen drastische maatregelen neemt om deze zaken te verbeteren? Hebben we ons eigen bestuur gekregen onze kwaliteitsnormen te verlagen zodat we niet in onmin leven met onze regeerders? Zonder enige twijfel is hun leven er makkelijker op geworden want een groot deel van de bevolking accepteert hoe zaken gaan sinds de tijd dat we onszelf besturen. Neem bijvoorbeeld de huidige situatie bij het verwerken van afvalwater. Sinds de tijd dat besloten is dat er geen riolering meer wordt aangelegd, of enig ander systeem van afvalwaterverwerking op locatie, zijn de afvalwaterzuiveringsinstallatie gecreëerd. Een goed idee, maar we tolereren dat onze regeringen net zoals de meesten van ons zelf, die pas op zoek gaan naar een monteur als de auto het midden in het verkeer heeft begeven. De klacht die we dan te horen krijgen is dat 'de auto mij in de steek heeft gelaten'. Je zou beter kunnen zeggen dat jijzelf die auto in de steek hebt gelaten door niet tijdig onderhoud te plegen, ook omdat velen van ons geen cultuur kennen van preventief onderhoud. En als we die niet hebben is het dan vreemd dat we dat ook niet eisen van de overheid? Zodoende moeten we dan ook niet verrast zijn als blijkt dat men nergens terecht kan met het afvalwater en dat men dit begint te dumpen in de zoetwaterdammen, die met visie en veel geld zijn verbeterd door enkele van diezelfde helden die we in de afgelopen dagen hebben herdacht, ten behoeve van de land- en tuinbouw en die nu onbruikbaar dreigen te worden?

Wanneer beginnen onze regeerders eindelijk te begrijpen dat om een duurzame economie te scheppen men eerst moet werken aan een duurzame leefomgeving voor de burger, of wil men de toerist een eiland blijven bieden met verwaarloosde steden en een mishandelde natuur waar men niet eens een begin kan zien van een milieubeleid? Hoe er rekening dat een toerist niet met zijn ogen dicht rondloopt, men ziet wat er is en wat niet, en waarom zouden wij wel doen alsof het er niet is? Begin met zaken te verbeteren voor onszelf, dat is het werk dat nog gedaan moet worden.

Externe rapportage: Aqualectra elektriciteitsnetwerk onder de loep

(CuraçaoChronicle) – Gezien de informatie over stroomstoringen op Curaçao en de aanbevelingen uit het rapport van Laborelec/Engie, blijkt dat Aqualectra te kampen heeft met aanzienlijke technische en operationele uitdagingen.

Het feit dat een investering van 750 miljoen gulden nodig is om de elektriciteits- en waterinfrastructuur te verbeteren en te voldoen aan de aanbevelingen, wijst op een aanzienlijke achterstand in het onderhoud en de modernisering van het netwerk. De aandachtsgebieden die zijn geïdentificeerd door Laborelec/Engie, zoals de noodzaak om de beschermingsconfiguratie en -filosofie te verbeteren, wijzen op fundamentele tekortkomingen in het netwerkbeheer en de monitoring. Het ontbreken van adequate simulaties en analyses voorafgaand aan de stroomstoringen onderstreept een mogelijk gebrek aan voorbereiding en begrip van mogelijke netwerkstoringen. De aanbeveling om de beschermingsconfiguratie in een database op te slaan en deze te verifiëren via simulaties is een cruciale stap naar verbetering van de operationele betrouwbaarheid.

Dit suggereert dat het huidige systeem mogelijk niet adequaat gedocumenteerd is of regelmatig wordt getest, wat essentieel is voor effectief beheer van het elektriciteitsnetwerk. Bovendien duidt de nadruk op het onderzoeken van de bescherming van windturbines en de regelparameters van dieselgeneratoren op een bewustzijn van de complexiteit die hernieuwbare energiebronnen met zich meebrengen voor de stabiliteit van het netwerk. Het aanpakken van deze specifieke punten is cruciaal om een stabiele overgang naar meer duurzame energiebronnen te waarborgen. De noodzaak om te onderzoeken hoe de uitvoer van dieselunits tijdens stabiliteitsproblemen kan worden beperkt, in plaats van ze los te koppelen van het netwerk, duidt erop dat de huidige reactiemechanismen van Aqualectra op netwerkstoringen mogelijk te drastisch zijn en leiden tot onnodige onderbrekingen. Al met al lijkt het erop dat Aqualectra een complexe weg voor zich heeft om niet alleen de onmiddellijke technische tekortkomingen aan te pakken, maar ook om een meer proactieve en geavanceerde aanpak van netwerkbeheer te implementeren. Het succesvol implementeren van de aanbevelingen van Laborelec/Engie zal essentieel zijn om de betrouwbaarheid van de energievoorziening op Curaçao te verbeteren en toekomstige stroomstoringen te voorkomen.

Algemene Rekenkamer: Overheid ontbeert toezicht op kwaliteit van wegonderhoud

(CuraçaoChronicle) – Het beheer en onderhoud van het openbare wegennetwerk op Curaçao worden gekenmerkt door aanzienlijke tekortkomingen, met name als gevolg van het gebrek aan grondige rapportage en kwaliteitscontrole door de overheid. Dit is de conclusie van de Algemene Rekenkamer in een rapport getiteld 'Effectiviteit van het beheer en onderhoud van het openbare wegennetwerk', dat gisteren is gepubliceerd.

De onderhoudsstatus van de hoofdwegen varieert, waarbij sommige secties in goede staat verkeren en andere duidelijk achteruitgaan. De situatie is echter nog erger voor woonwijken, waar de kwaliteit overwegend slecht tot middelmatig is. Het eiland telt 306 wijken en in totaal 900 kilometer aan woonstraat en meer dan 250 kilometer aan hoofdwegen.

Verifieerbaarheid

Volgens de Rekenkamer ligt de kern van het probleem in het gebrek aan transparantie en verifieerbaarheid van onderhoudsactiviteiten, waardoor de kwaliteit van het wegennetwerk niet kan worden gewaarborgd. Dit probleem treft met name woonstraten, die meestal in slechte tot middelmatige staat verkeren.

Daarom is het moeilijk om vast te stellen of de uitgevoerde werken voldoen aan de noodzakelijke kwaliteitsnormen, die ook niet zijn gedefinieerd door het ministerie.

Middelen

Bovendien blijkt dat de toegewezen budgetten voor onderhoud niet volledig worden benut, wat vragen oproept over het beheer van publieke middelen. Desondanks wordt gesteld dat er een chronisch gebrek is aan adequate middelen.

De uitvoeringsorganisatie van het ministerie van VVRP identificeert drie oorzaken voor deze tekortkomingen. Ten eerste is er sprake van een structurele onderschatting van de benodigde financiële middelen, waardoor het ministerie regelmatig het budget aanpast en projecten uitstelt.

Ten tweede belemmeren onvoorziene omstandigheden en achterstallige betalingen het volledige gebruik van het budget, wat resulteert in minder uitgevoerde projecten per jaar dan gepland.

Ten derde betekent een gebrek aan liquide middelen dat lopende projecten en achterstallige betalingen een zware impact hebben op de financiële capaciteit.

Als oplossing voor de liquiditeitsproblemen overweegt de minister een lening van NAf. 310 miljoen af te sluiten, bedoeld om achterstallig onderhoud in te halen en dit te financieren met opbrengsten uit motorrijtuigenbelasting (MRB).

Naast financiële beperkingen kampt de uitvoeringsorganisatie ook met tekorten aan personeel en materialen, waarbij tot op heden geen adequate capaciteitsplanning is ontwikkeld om deze tekorten aan te pakken en op te lossen.

Gepland

Vanwege het ontbreken van beleid en de onderbenutting van toegewezen middelen in de periode 2017-2021 zijn het systematische onderhoud en beheer van het wegennetwerk de afgelopen jaren niet voldoende gerealiseerd door de overheden.

Als gevolg hiervan verkeren verschillende wegen niet in goede staat van onderhoud. De kwaliteit van de wegen is de afgelopen jaren niet geïnspecteerd. De laatste enquête om de onderhoudstoestand van de wegen en de prioriteit voor hun onderhoud te bepalen, dateert van 2016, met enkele inspecties in 2019.

Bovendien is de selectie van wegen die momenteel onderhoud ondergaan niet gebaseerd op actuele informatie en prioriteit. Het ministerie kan niet aangeven hoelang de levensduur van de wegen zal worden verlengd door de zogenaamde 'levensduurverlenging'.

Hierdoor kan geen garantie worden gegeven aan burgers dat de kwaliteit van alle wegen in de juiste volgorde en duurzaam wordt onderhouden.

Meerjarenplan

Voor de periode 2023-2029 heeft minister Charles Cooper een meerjarenplan ontwikkeld om de achterstand in te halen, circulariteit in het onderhoud te bereiken en de duurzaamheid van de wegen te vergroten.
De minister heeft ook aangegeven dat infrastructuur een belangrijk aandachtspunt is in zijn beleid. Dit is een positief signaal, maar er moet worden gezorgd dat wegen worden aangepakt in volgorde van urgentie en dat er voldoende financiële middelen, mankracht en materialen beschikbaar zijn.